

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
КАФЕДРА ПРАВНИЧОЇ ЛІНГВІСТИКИ

ПРАВНИЧА ЛІНГВІСТИКА В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Збірник тез науково-
практичного круглого столу
«Актуальні питання правничої
лінгвістики»

26 травня 2026 року

Ірпінь

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
КАФЕДРА ПРАВНИЧОЇ ЛІНГВІСТИКИ**

ПРАВНИЧА ЛІНГВІСТИКА В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

**ЗБІРНИК ТЕЗ
науково-практичного круглого столу
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВНИЧОЇ ЛІНГВІСТИКИ»**

26 травня 2026 року

**Ірпінь
2026**

УДК 340.113:341.171(477)(063)

ББК 67.0-18+67.9(4Укр)401.7

П69

Рекомендовано до друку Вченою радою Навчально-наукового інституту права Державного податкового університету (протокол №19 від 03 червня 2026 року)

П69 Правнича лінгвістика в умовах європейської інтеграції України : збірник тез науково-практичного круглого столу. / уклад. О. В. Хмизова – Ірпінь: Державний податковий університет, 2026. – 98 с. – PDF-формат; мережеве видання; інституційний репозитарій.

У збірнику представлено матеріали науково-практичного круглого столу «**Актуальні питання правничої лінгвістики**», який відбувся 26 травня 2026 року.

***Наукові тези опубліковані в авторській редакції.
Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.***

УДК 340.113:341.171(477)(063)

ББК 67.0-18+67.9(4Укр)401.7

© автори тез, 2026

© Державний податковий університет, 2026

ЗМІСТ

АНДРІЙЧУК Анастасія PLAIN LEGAL LANGUAGE MOVEMENT IN UKRAINE: PROSPECTS FOR SIMPLIFYING THE TEXTS OF NORMATIVE ACTS	6
БАРАНІВСЬКИЙ Денис LANGUAGE MANIPULATION IN NORMATIVE LEGAL ACTS AND ITS IMPACT ON LAW ENFORCEMENT	9
БЕЗУЛА Евеліна ЮРИДИЧНА ТЕХНІКА ТА МОВНА КУЛЬТУРА ЗАКОНОДАВЦЯ	12
БЄЛЯЄВА Ангеліна ПРАВОТВОРЕННЯ У СФЕРІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ: ОСНОВНІ ВИКЛИКИ	15
БОВКУН Михайло, ГАВИЛЮК Данило ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ	18
БОДУНОВА Олеся LAWMAKING IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION: KEY CHALLENGES	21
ДЕМЧУК Марія АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ПІДГОТОВЦІ ПРАВНИЧИХ ТЕКСТІВ	24
ДОНІЙ Анна THE IMPACT OF MACHINE TRANSLATION ON LEGAL COMMUNICATION	29
КАЛИТА Ірина, ОСТАПЕНКО Дарья ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ПЕРЕКЛАДУ ПРАВНИЧОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	32
КАЛЬЯНОВА Юлія СПРОЩЕНА АНГЛІЙСЬКА МОВА (PLAIN ENGLISH) У	35

ЮРИДИЧНИЙ КОМУНІКАЦІЙ: ЧИ МОЖЛИВА СТАНДАРТИЗАЦІЯ В УКРАЇНІ?	
КОВБАСЮК Вікторія THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN LEGAL LINGUISTICS: OPPORTUNITIES AND CHALLENGES	41
КОВТУН Ігор ПОНЯТТЯ НЕЦІЛЬОВОГО ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ: ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ	45
КОЛОША Дар'я PROBLEMS OF LEGAL TRANSLATION	49
КОСТИРІНА Марія, ПЕТРУК Віта LANGUAGE, LAW, AND HARMONISATION: THE ROLE OF LEGAL LINGUISTICS IN CONTEMPORARY JURISPRUDENCE AND UKRAINE'S EUROPEAN INTEGRATION PROCESS	53
ЛАВРОВ Марко ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ОХОРОНИ СУСПІЛЬНОЇ МОРАЛІ	57
ЛІСОВСЬКА Дарія DIGITALIZATION OF SCIENCE AND ITS IMPACT ON ACADEMIC ETHICS	61
МАКСИМУК Мар'яна СТАТУС АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК МОВИ МІЖНАРОДНОГО СПІЛКУВАННЯ В ЮРИДИЧНІЙ ПРАКТИЦІ УКРАЇНИ	64
МИКОЛАЄЦЬ Вікторія ЮРИДИЧНЕ КЛІШЕ ЯК ЕЛЕМЕНТ МОВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ДОКУМЕНТІВ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ	67
ОСТАЛЕЦЬКА Кароліна MANIPULATION IN LEGAL TEXTS: HOW LANGUAGE INFLUENCES COURT DECISIONS	71
ПЛЮГІНА Тамара ЮРИСЛІНГВІСТИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ	74

РОЗЛОМІЙ Владислав MODERN CHALLENGES IN LEGAL LINGUISTICS: ISSUES OF ATTRIBUTION, INTERPRETATION, AND STYLISTICS IN LEGAL TEXTS WITHIN A GLOBALIZED LEGAL ENVIRONMENT	78
САРАЙЛИ Сергій УДОСКОНАЛЕННЯ ПОНЯТТЯ ПРИХОВУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	81
ТІШЕЧКІНА Катерина CORPUS LINGUISTICS AS A TOOL FOR MONITORING THE QUALITY OF LEGAL TEXTS IN THE CONTEXT OF UKRAINE'S EUROPEAN INTEGRATION	85
ХАРЧУК Дар'я THE IMPACT OF EUROPEAN INTEGRATION ON THE DEVELOPMENT OF LEGAL LANGUAGE IN UKRAINE	91
ХМИЗОВА Ольга AUTOMATED LINGUISTIC EXPERT ANALYSIS OF DRAFT LAWS: EU EXPERIENCE AND PROSPECTS FOR UKRAINE	94

PLAIN LEGAL LANGUAGE MOVEMENT IN UKRAINE: PROSPECTS FOR SIMPLIFYING THE TEXTS OF NORMATIVE ACTS

Анастасія Андрійчук

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Навчально-наукового інституту права
Державного податкового університету
м. Ірпінь, Україна*

Науковий керівник: Вікторія Миколаєць

*доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри правничої лінгвістики ННІП
Державний податковий університет
м. Ірпінь, Україна*

In the conditions of the dynamic transformation of the Ukrainian legal system and the active introduction of digital tools into public administration, access to legal texts becomes of paramount importance for ensuring the rule of law. This study focuses on the plain language movement within the Ukrainian context, covering both the theoretical foundations for simplifying normative acts and the practical mechanisms for their implementation. The relevance of this topic is justified by the need to overcome the barrier between the state and the citizen, as the excessive complexity of official discourse often nullifies the possibility of effective protection of rights. Transparency in legal communication becomes the foundation of democratic development, requiring a revision of traditional approaches to lawmaking.

The foundation for the linguistic formulation of legal acts is the establishment of a unified state standard. Legislative norms define Ukrainian as the mandatory language for acts of state authorities and local self-government [2]. However, formal compliance with language requirements is only the initial stage on the path to true clarity. The practical application of grammar and spelling norms must be combined with a pragmatic approach to the logical structure of the text. Modern legal technique should prioritize cognitive accessibility for the general public over rigid bureaucratic forms. The use of long, convoluted sentences in government documents often creates an artificial barrier that hinders free access to justice and social services.

Scientific thought considers legal language a specific system that requires a harmony of balance between precision and accessibility. Researchers note that the language of law acts as a complex system of signs where every element must be interpreted unambiguously to avoid conflicts [4]. Although this requires high accuracy and precision, it often creates tension with the need for simplicity. Ukrainian scholars point out that the variability of linguistic tools allows for the adaptation of texts to different audiences; however, in acts of general application, this variability should be minimized to avoid confusion [5]. Excessive specialization of vocabulary leads to a situation where the law is understandable only to a professional elite (lawyers, judges, police officers). Simplification is viewed as a way to demystify the law, returning the normative act to its primary function as an understandable social regulator.

Recent legislative steps in Ukraine have provided a new impetus for organizing the lawmaking process and improving the style of official documents. Current legislation stipulates that draft legal acts must be presented in a concise, clear, and brief manner while following modern linguistic norms [3]. This requirement establishes a formal obligation for lawmakers to avoid logical errors and ambiguity. Scientific analysis emphasizes that the style of a legislative act directly influences the quality of its implementation, as transparent texts reduce the need for additional interpretations [6]. Experience shows that complex normative structures increase corruption risks due to the possibility of arbitrary interpretation by officials.

The practical implementation of plain language requires integrating modern research into the daily work of state institutions. Researchers argue that the movement for text simplification should draw on international experience, where such standards have already improved the quality of public administration [1]. Creating accessible texts allows for significant resource savings, as citizens can understand basic rules without constant legal assistance. This process involves not just replacing words, but completely rethinking the logic of document construction – moving from key information to secondary details. The professional community must recognize that high-level legal skill is demonstrated not by complexity, but by the ability to explain

complex concepts in simple terms.

Ensuring the clarity of legal acts is a sign of the state's respect for its citizens, which contributes to the formation of a responsible society. Further development of the plain language movement is impossible without systematic training of public officials in the basics of clear writing. Current drafting practices often repeat archaic patterns of office work, overloaded with passive constructions and heavy noun chains. Modernizing legal style requires the creation of specific guidelines and methodological recommendations. Involving linguists in the legal expertise process would be an effective step toward democratization.

In summary, the movement for clear legal language is a key factor in the modernization of the Ukrainian legal system. Simplifying the texts of normative acts ensures compliance with legislative requirements and acts as a guarantor of human rights protection. The conducted analysis confirms that the research goal has been achieved: the main directions for reforming legal discourse have been identified, and the necessity of implementing plain language standards has been justified. Consistent efforts in this direction will create a transparent and effective legal environment.

References

1. Barovska A. "Plain Language" as a basis for the preparation of normative legal acts: scientific thought and practice in Ukraine. *Parliamentary Readings: SIXTH ANNUAL INTERNAT. CONF.*, Kyiv, Nov. 18–19, 2016. pp. 141–146.
2. On Ensuring the Functioning of the Ukrainian Language as the State Language: Law of Ukraine dated 25.04.2019 No. 2704-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (accessed: 29.04.2026).
3. On Lawmaking Activity: Law of Ukraine dated 24.08.2023 No. 3354-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#Text> (accessed: 29.04.2026).
4. Lazariev V. Concept “legal language”: modern scientific interpretations. *New Ukrainian Law*. 2021. pp. 194–197. URL: <https://doi.org/10.51989/nul.2021.3.28> (accessed: 30.04.2026).
5. Tsarova I. V. Variability of legal language realization. *Lviv Philological*

Journal. 2019. Vol. 5. pp. 165–170. URL: <https://doi.org/10.32447/2663-340x-2019-5-28> (accessed: 30.04.2026).

6. Yatsyk T. P., Bodunova O. M. Language and style of a legal act: analysis of the Law of Ukraine «On lawmaking». *Uzhhorod National University Herald. Series: Law*. 2024. Vol. 1, No. 84. pp. 11–17. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.84.1.1> (accessed: 30.04.2026).

LANGUAGE MANIPULATION IN NORMATIVE LEGAL ACTS AND ITS IMPACT ON LAW ENFORCEMENT

Denis Baranivskiy

*Bachelor's student, Educational and Scientific Institute of Law,
State Tax University
Irpın, Ukraine*

Scientific supervisor: Olesia Bodunova

*Doctor of Law Sciences, Associate Professor,
Professor at the Legal Linguistics Department,
Educational and Scientific Institute of Law,
State Tax University
Irpın, Ukraine*

In recent years, the issue of legal language in Ukraine has become especially important due to European integration, digitalization, and the ongoing information war caused by Russian aggression against Ukraine. Modern Ukrainian legislation is rapidly adapting to European Union standards, which requires not only legal reforms but also high-quality legal translation and clear legal communication. At the same time, society faces increasing risks of information manipulation, disinformation, and misuse of legal terminology in public discourse. These challenges make legal linguistics one of the most relevant areas of contemporary legal research.

Today, Ukrainian legal practice demonstrates that inaccurate legal wording and poor translation of international legal acts may significantly influence the effectiveness of law enforcement. In the process of harmonization of Ukrainian legislation with EU

law, many normative legal acts are translated from English into Ukrainian. However, some legal concepts do not have direct equivalents in Ukrainian legal terminology, which creates difficulties in interpretation and practical application [1].

Furthermore, inaccurate legal translation may influence Ukraine's fulfillment of its international obligations within the framework of cooperation with the European Union. Even minor lexical differences between the original legal text and its translated version can lead to significant differences in legal interpretation [1].

Particular attention should be paid to the influence of information manipulation during wartime. Legal terminology is often used in media and political communication as an instrument of influence on public opinion. The misuse of terms such as "occupation," "annexation," "collaboration," "terrorism," or "genocide" may distort the understanding of legal reality and affect both national and international legal processes [2]

In modern conditions, social media and digital communication also contribute to the spread of manipulated legal terminology. Information distributed online often simplifies legal concepts or intentionally changes their meaning in order to influence public opinion [2].

Another important problem concerns the complexity of legal language. Excessive use of bureaucratic expressions, long sentences, and unclear formulations in normative legal acts complicates citizens' access to justice and weakens legal certainty. In democratic societies, legal norms must be understandable not only for lawyers but also for ordinary citizens. This approach corresponds to the European principle of "plain legal language", which is actively promoted in the legal systems of EU member states [3].

The process of Ukraine's European integration requires not only the adaptation of national legislation to European standards but also the improvement of legal language. One of the important issues of modern legal linguistics is the problem of language manipulation in normative legal acts. Ambiguous wording, excessive complexity of legal terminology, evaluative concepts, and vague legal constructions

may negatively influence the implementation and interpretation of legal norms [1].

Language manipulation in legal acts can be understood as the intentional or unintentional use of linguistic means that distort the content of legal provisions or create opportunities for different interpretations. Such manipulations often appear through vague terminology, overloaded sentences, excessive use of bureaucratic language, and undefined legal concepts. As a result, legal norms become difficult for citizens to understand and complicated for law enforcement authorities to apply [4].

The problem of legal language manipulation is closely connected with the issue of legal certainty, which is recognized as one of the fundamental principles of democratic governance and the rule of law in European legal doctrine. Unclear legal norms may create conditions for arbitrary interpretation by public authorities and courts [5].

This issue is especially relevant in the context of the harmonization of Ukrainian legislation with European Union law. European legal standards emphasize the principle of legal certainty, according to which legal norms must be clear, accessible, and predictable. The practice of the European Court of Human Rights also highlights the importance of understandable legal language as a component of the rule of law [5].

Language manipulation may lead to inconsistent judicial practice, abuse of power, corruption risks, and violations of human rights. In some cases, unclear legal wording allows public authorities to apply legal norms selectively, which undermines public trust in the legal system [4].

An important role in overcoming language manipulation belongs to legal education and professional training of lawyers. Future legal professionals should possess not only knowledge of legislation but also strong communicative and linguistic competence [3].

The development of unified legal terminology and improvement of legislative drafting standards can strengthen public trust in state institutions and increase the effectiveness of legal regulation in Ukraine [3].

Therefore, improving the quality of legal drafting is an important task for

Ukraine in the conditions of European integration. Legal acts should be characterized by clarity, precision, logical consistency, and compliance with modern standards of legal technique. The use of plain language principles can significantly improve the accessibility and effectiveness of legal regulation. Moreover, proper legal translation and responsible use of legal terminology are necessary conditions for successful integration of Ukraine into the European legal space.

References

1. Tiersma P. *Legal Language*. Chicago: University of Chicago Press, 1999.
2. Pomerantsev P. *This Is Not Propaganda: Adventures in the War Against Reality*. London: Faber & Faber, 2019.
3. Garner B. *Legal Writing in Plain English*. Chicago: University of Chicago Press, 2013.
4. Solan L. *The Language of Judges*. Chicago: University of Chicago Press, 1993.
5. European Court of Human Rights. *The Rule of Law Checklist*. Venice Commission, 2016.

ЮРИДИЧНА ТЕХНІКА ТА МОВНА КУЛЬТУРА ЗАКОНОДАВЦЯ

Евеліна Безула

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Навчально-наукового інституту права
Державного податкового університету
м. Ірпінь, Україна*

Науковий керівник: Вікторія Миколасць

*доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри правничої лінгвістики ННП
Державний податковий університет
м. Ірпінь, Україна*

Мовна культура та техніка мовлення – це запорука будь-якої професійної діяльності. Юриспруденція не виняток, адже саме ця сфера діяльності і в певному сенсі життя чинить правосуддя та підтримує порядок у державах. Юридична

техніка та мовна культура законодавця є фундаментальними елементами сучасної нормотворчої діяльності, оскільки саме від якості юридичного тексту залежить ефективність правового регулювання, рівень правової визначеності та стабільність правової системи держави. У процесі формування правових норм особливого значення набуває дотримання правил юридичної техніки, які забезпечують логічність, системність та внутрішню узгодженість нормативно-правових актів [1].

У науковій літературі юридична техніка визначається як сукупність прийомів, способів і засобів підготовки, оформлення та систематизації нормативно-правових актів. Її призначення полягає у створенні чітких, зрозумілих і юридично досконалих правових норм, здатних ефективно регулювати суспільні відносини. Важливими складовими юридичної техніки є юридична термінологія, структура нормативно-правового акта, правила побудови статей, юридичні конструкції та способи викладення правових приписів [2].

Невід'ємним елементом якісної законотворчості виступає мовна культура законодавця, яка відображає рівень професійної правничої діяльності та правової культури держави загалом. Використання складних синтаксичних конструкцій, надмірної термінологізації або оціночних понять без належного нормативного визначення ускладнює процес тлумачення правових норм та створює передумови для неоднакового правозастосування. Законодавець має вміти донести істину простими словами, дати зрозуміти будь-якій верстві населення закон та його цінність в різні моменти та під час різних обставин [3].

Особливе значення у сфері юридичної техніки має питання належного використання юридичної термінології. Правові поняття повинні застосовуватися послідовно, відповідати змісту нормативного регулювання та узгоджуватися із загальною системою законодавства. Нечіткість або суперечливість термінів нерідко стає причиною виникнення законодавчих колізій, прогалин у праві та неоднозначної судової практики. Законодавець – це в першу чергу впевненість та

правильність. [4].

Сучасний стан законодавства України свідчить про наявність низки проблем у сфері юридичної техніки та мовного оформлення нормативно-правових актів. Зокрема, спостерігається тенденція до надмірного ускладнення законодавчих конструкцій, дублювання правових норм, використання декларативних положень та недостатньої системності нормативного матеріалу. Такі недоліки негативно впливають на ефективність реалізації законодавства, знижують рівень правової визначеності та ускладнюють механізм правозастосування [5].

Одним із прикладів проблем юридичної техніки в Україні є використання оціночних понять без їх чіткого нормативного визначення. Зокрема, у кримінальному законодавстві часто застосовуються категорії «істотна шкода», «тяжкі наслідки», «значний розмір», що може спричиняти неоднакове тлумачення правових норм судами та правоохоронними органами.

Також наявним прикладом можна вважати часті зміни податкового законодавства, зокрема положень Податкового кодексу України. Значна кількість складних конструкцій, відсильних норм і постійних редакційних змін ускладнює правильне розуміння правових приписів як для громадян, так і для правозастосовних органів. Це негативно впливає на принцип правової визначеності та створює ризики неоднакового застосування норм права на практиці.

В умовах євроінтеграційних процесів та реформування національної правової системи особливого значення набуває вдосконалення юридичної техніки й підвищення мовної культури законодавця. Необхідним є дотримання єдиних стандартів нормопроєктувальної діяльності, забезпечення наукового підходу до підготовки нормативно-правових актів та посилення вимог до юридичної мови.

Список використаних джерел

1. Скаун О. Ф. Теорія права і держави : підручник. Київ : Алерта, 2019.

- 520 с. URL: <https://share.google/HQPuTOxRDcUligrfr>
2. Петришин О. В. Теорія держави і права : підручник. Харків : Право, 2020. 568 с. URL: <https://share.google/CyPLD6Nnls0GJk8kj>
3. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави. Львів : Край, 2021. 256 с. URL: <https://share.google/AcsZIceEgFmFjTMUC>
4. Копиленко О. Л. Юридична техніка: проблеми теорії та практики // Право України. 2021. № 7. С. 45–52. URL: <https://share.google/aI8z2QrWmtQWKfQQu>
5. Закон України «Про правотворчу діяльність» від 24.08.2023 р. № 3354-IX. URL: <https://share.google/w2ynh9II4CfxPM1sk>

ПРАВОТВОРЕННЯ У СФЕРІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ: ОСНОВНІ ВИКЛИКИ

Ангеліна Беляєва

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Навчально-наукового інституту права
Державного податкового університету
м. Ірпінь, Україна*

Науковий керівник: Олеся Бодунова

*доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри правничої лінгвістики ННІП
Державний податковий університет
м. Ірпінь, Україна*

У сучасних умовах державотворення в Україні особливої актуальності набуває питання підвищення якості правотворчої діяльності як основи ефективного функціонування правової системи [1]. Прийняття Закону України «Про правотворчу діяльність» стало важливим етапом у реформуванні національного законодавства, оскільки він визначив єдині підходи, принципи та процедури розроблення нормативно-правових актів [2]. Зазначений закон визначає правотворчу діяльність як системний процес, спрямований на

формування якісного, узгодженого та зрозумілого законодавства. Його положення мають ключове значення для забезпечення принципу юридичної визначеності, передбачуваності правових норм та належного рівня правового регулювання, зокрема у сфері фінансової безпеки.

Слід зазначити, що у сучасних умовах розвитку України, що супроводжуються трансформацією економічної системи, цифровізацією фінансових процесів та інтеграцією до європейського правового простору, питання забезпечення фінансової безпеки держави набуває особливої ваги. Фінансова безпека виступає ключовою складовою національної безпеки, оскільки безпосередньо впливає на стабільність економіки, функціонування державних інститутів та добробут суспільства.

Водночас зростання фінансових правопорушень, ухилення від оподаткування, тінізація економіки, а також нові виклики, пов'язані з воєнним станом та післявоєнним відновленням України, обумовлюють необхідність удосконалення механізмів юридичної відповідальності у сфері фінансової безпеки. Ефективність такої відповідальності значною мірою залежить від якості правотворчої діяльності, яка визначає зміст, структуру, ясність та зрозумілість правових норм.

На нашу думку, окрему увагу в даному аспекті слід приділити гармонізації національного законодавства з правом Європейського Союзу, що є необхідною передумовою ефективного функціонування системи фінансової безпеки України в умовах євроінтеграційних процесів. Така гармонізація передбачає не лише формальне запозичення норм, а їх системну адаптацію до національної правової системи з урахуванням принципів верховенства права, правової визначеності та пропорційності.

У цьому контексті особливого значення набуває імплементація актів ЄС у сфері протидії фінансовим правопорушенням, зокрема директив Європейського Союзу щодо боротьби з відмиванням доходів та фінансуванням тероризму, а також регулювання ринку фінансових послуг. Відповідні положення частково

вже відображені у Законі України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [6], однак потребують подальшої конкретизації та узгодження з європейськими стандартами, зокрема у частині розширення кола суб'єктів фінансового моніторингу та посилення їх відповідальності.

Крім того, гармонізація законодавства передбачає підвищення прозорості фінансових операцій шляхом запровадження ефективних механізмів розкриття інформації про кінцевих бенефіціарних власників, контролю за фінансовими потоками та використання сучасних цифрових інструментів моніторингу. Це відповідає практиці ЄС щодо забезпечення відкритості фінансових ринків та запобігання зловживанням.

Ми вважаємо, що важливим напрямом є також адаптація підходів до юридичної відповідальності за фінансові правопорушення відповідно до європейських стандартів, що передбачає посилення санкцій, забезпечення їх невідворотності, а також розширення застосування фінансових та майнових заходів впливу. Зокрема, доцільним є впровадження ефективних механізмів конфіскації незаконно отриманих активів та удосконалення процедур фінансових розслідувань.

Отже, правотворча діяльність є визначальним чинником формування ефективної системи юридичної відповідальності у сфері фінансової безпеки, оскільки саме вона забезпечує нормативну основу для регулювання фінансових відносин, визначення складів правопорушень і встановлення санкцій. Від якості правотворчого процесу залежить рівень правової визначеності, узгодженості норм та ефективності їх практичного застосування.

Проведений аналіз засвідчив, що чинне законодавство України у сфері фінансової безпеки характеризується низкою недоліків, зокрема фрагментарністю, наявністю колізій, недостатньою узгодженістю норм різних галузей права, а також відсутністю чітких критеріїв розмежування видів

юридичної відповідальності. Це ускладнює правозастосування, знижує ефективність притягнення до відповідальності та створює передумови для уникнення санкцій за вчинення фінансових правопорушень.

У зв'язку з цим обґрунтовано необхідність комплексного вдосконалення правового регулювання у зазначеній сфері. Зокрема, доцільним є:

1. системне оновлення положень законодавства з урахуванням сучасних фінансових реалій, включаючи цифровізацію фінансових процесів і розвиток фінансових технологій;
2. законодавче закріплення чітких критеріїв розмежування адміністративної та кримінальної відповідальності за фінансові правопорушення;
3. усунення колізій і прогалин шляхом кодифікації та узгодження норм фінансового, адміністративного та кримінального права.

Список використаних джерел:

1. Рабінович П. М. Основи теорії та філософії права: навч. посібник. Львів: Видавництво ЛОБФ «Медицина і право», 2021. 256 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3fmb_finan/Rabinovych-theory_philosophy_prava_posibnik_2021.pdf
2. Про правотворчу діяльність: Закон України від 24.08.2023 № 3354-IX. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20>.

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ

Михайло Бовкун

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Навчально-наукового інституту права

Державного податкового університету

м. Ірпінь, Україна

Данило Гавилюк

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

*Навчально-наукового інституту права
Державного податкового університету
м. Ірпінь, Україна*

Науковий керівник: Вікторія Миколасць
*доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри правничої лінгвістики ННП
Державний податковий університет
м. Ірпінь, Україна*

Актуальність теми зумовлена тим, що Україна активно розвиває міжнародні відносини і входить до європейського правового простору. Через це потрібно точно і єдино використовувати юридичні терміни. Коли закони швидко змінюються і узгоджуються з міжнародними стандартами, перекладач зобов'язаний передавати правові поняття без помилок. Навіть невелика неточність у перекладі може призвести до неправильного розуміння договору, закону чи міжнародної угоди і спричинити серйозні юридичні проблеми.

Головна причина складнощів полягає у великій різниці між англійською правовою системою і українською. Англійське право містить поняття, яким в українському праві немає прямих відповідників — зокрема, *trust*, *estoppel*, *common law*. Як зазначають дослідники, «аналогічні терміни у двох мовах часто визначають різні поняття, оскільки відбувається порівняння не лише термінів, а й різних правових систем» [1, с. 74]. За таких умов дослівний переклад є методологічно хибним, а пріоритет надається описовому методу або функціональному відповіднику.

Суттєву складність становить багатозначність англійської юридичної лексики: той самий термін набуває різного значення залежно від галузі права. Так, слово *party* у кримінальному процесі означає «сторону провадження», у цивільному — «учасника правовідносин», а в загальному вжитку — просто «вечірку». Ігнорування галузевого контексту неминуче призводить до системних помилок і деформує правовий зміст документа.

Ще одна важлива проблема — особливий стиль англійських юридичних

текстів. Там часто трапляються старі слова, латинські вирази та повторення. «Юридичні документи характеризуються лаконічністю, точністю і чіткістю викладу, щоб попередити обман та матеріальні збитки» [2, с. 91]. Якщо перекладати все буквально, український текст стає надто довгим і складним для розуміння. Краще стискати такі конструкції і передавати їх одним точним українським словом, зберігаючи чіткість і нейтральність.

Окрему небезпеку становлять так звані «хибні друзі перекладача» — терміни, що зовні нагадують відомі слова, але мають принципово інше юридичне значення. Наприклад, *provisions* у контексті договору — це «положення», а не «запаси»; *termination* може означати «розірвання», «припинення» або «звільнення» — залежно від ситуації. Подібні помилки не є стилістичними похибками: вони повністю змінюють правовий зміст документа.

Проблеми перекладу юридичних термінів з англійської на українську вимагають від перекладача не тільки знання мов, а й глибокого розуміння права обох країн. Тільки точний, контекстний і культурно обґрунтований переклад забезпечує правильне застосування документів і запобігає юридичним помилкам. У майбутньому потрібно продовжувати роботу над уніфікацією термінології для кращої інтеграції України в міжнародний правовий простір.

Список використаних джерел

1. Логінова Л. В., Осадча М. О. Особливості перекладу англійської юридичної термінології // Закарпатські філологічні студії. 2022. Вип. 21. Том 2. С. 73–77.
2. Роєнко Л., Горлатова О., Редько С. Особливості перекладу юридичних текстів // Актуальні питання іноземної філології. 2021. Вип. 15. С. 91–96. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/19648/1/Роєнко_Горлатова_Редько_Особливості_перекладу_юридичних_текстів.pdf

LAWMAKING IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION: KEY CHALLENGES

Olesia Bodunova

*Doctor of Law Sciences, Associate Professor,
Professor at the Legal Linguistics Department,
Educational and Scientific Institute of Law,
State Tax University
Irpın, Ukraine*

The process of European integration has become one of the defining directions of legal and political development for many modern states, particularly for Ukraine in the context of acquiring the status of a candidate for membership in the European Union. European integration processes require profound transformation of national legal systems, adaptation of domestic legislation to EU standards, and modernization of lawmaking mechanisms in accordance with the principles of democracy, the rule of law, legal certainty, and protection of human rights.

Under these conditions, lawmaking activity acquires strategic significance, since the effectiveness of legal reforms directly affects the state's ability to implement European standards and fulfill its international obligations. At the same time, the process of harmonization of national legislation with EU law is accompanied by numerous challenges of legal, institutional, political, and organizational nature.

One of the key challenges is the need to ensure the quality and consistency of legislation. Rapid adaptation of national legal acts to the *acquis communautaire* often leads to excessive legislative changes, duplication of legal norms, legal conflicts, and instability of legal regulation. Such tendencies negatively affect the effectiveness of law enforcement and reduce public trust in state institutions.

Another important challenge concerns institutional capacity. Effective implementation of European integration reforms requires coordinated interaction between legislative bodies, executive authorities, judicial institutions, and civil society. However, insufficient coordination between public authorities, bureaucratic obstacles, and lack of professional expertise significantly complicate the lawmaking process.

Particular attention should also be paid to the issue of legal certainty and predictability of legislation. Frequent amendments to legal acts, especially in areas related to economic regulation, taxation, anti-corruption policy, and judicial reform, create difficulties for citizens, businesses, and public authorities. In this context, the principle of legal stability becomes an essential component of effective lawmaking.

Digitalization of lawmaking processes is another important aspect of European integration. Modern information technologies create opportunities for improving transparency, public participation, and accessibility of legislative procedures. At the same time, digital transformation requires the development of reliable legal mechanisms for cybersecurity, personal data protection, and electronic governance.

In the context of Ukraine's European integration, the challenges of wartime lawmaking deserve special attention. The legal system is forced to simultaneously respond to security threats, ensure defense capability, protect human rights, and continue implementation of European standards [1]. This creates a complex balance between emergency legal regulation and adherence to democratic principles.

Therefore, improving lawmaking activity in the context of European integration requires a comprehensive approach aimed at enhancing the quality of legislation, strengthening institutional cooperation, ensuring legal certainty, expanding public participation in legislative processes, and implementing effective mechanisms for harmonization of national legislation with EU law.

The conditions of martial law significantly complicate the process of lawmaking and implementation of European integration reforms. During wartime, the state faces the necessity of responding rapidly to security threats, ensuring national defense, protecting territorial integrity, maintaining public order, and simultaneously preserving democratic governance and adherence to European legal standards.

Under such circumstances, lawmaking activity must combine flexibility with legal stability. Emergency legislative changes should remain consistent with constitutional principles, the rule of law, and international human rights obligations. It is important to avoid excessive fragmentation of legislation, duplication of legal norms,

and legal uncertainty, which may arise due to the urgent adoption of numerous legal acts.

An effective approach to wartime lawmaking requires strengthening strategic legislative planning and prioritization of reforms. In particular, legislative initiatives should focus on sectors directly connected with national resilience, including defense, anti-corruption policy, judicial reform, cybersecurity, protection of critical infrastructure, and digital governance. At the same time, harmonization of national legislation with EU law should remain systematic and coordinated rather than purely declarative [2].

Special attention should be paid to digitalization of legislative procedures. Wartime conditions demonstrate the importance of electronic governance, online parliamentary procedures, digital public services, and remote participation in legislative processes. The introduction of digital technologies contributes to transparency, continuity of state governance, and accessibility of lawmaking even under security restrictions.

Another important factor is international cooperation. Effective implementation of European integration reforms during wartime requires active interaction with EU institutions, international organizations, foreign experts, and civil society. International legal assistance and exchange of best legislative practices may significantly improve the quality of national lawmaking.

In addition, wartime lawmaking should ensure an appropriate balance between state security interests and protection of fundamental human rights. Temporary restrictions related to martial law must remain proportionate, legally justified, and consistent with democratic standards recognized by the European legal order.

Therefore, lawmaking in the context of European integration represents a complex and multidimensional process requiring adaptation of national legislation to EU standards while preserving the stability and effectiveness of the domestic legal system. The European integration course necessitates modernization of legislative procedures, strengthening institutional coordination, ensuring legal certainty, and

improving the quality of normative regulation.

For Ukraine, these challenges become even more significant under conditions of full-scale war and martial law. Wartime creates additional legal and organizational difficulties, requiring the state to combine rapid legislative response with adherence to democratic values and principles of the rule of law.

In this context, effective lawmaking should be based on strategic planning, transparency, consistency of legislation, digitalization of legislative procedures, and broad involvement of civil society and expert communities. At the same time, harmonization of Ukrainian legislation with EU law should remain systematic, scientifically grounded, and oriented toward long-term legal stability.

Thus, improvement of lawmaking activity in the context of European integration and wartime conditions is one of the key prerequisites for strengthening democratic governance, ensuring legal security, protecting human rights, and promoting Ukraine's successful integration into the European legal and political space.

References

1. European Union. Consolidated Version of the Treaty on European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12012M%2FTXT>
2. European Parliament. EU Support for Ukraine. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/world/20220127STO22047/eu-support-for-ukraine>

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ПІДГОТОВЦІ ПРАВНИЧИХ ТЕКСТІВ

Марія Демчук

*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
Навчально-наукового інституту права*

*Державного податкового університету
м. Ірпінь, Україна*

Науковий керівник: Ольга Хмизова
*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри правничої лінгвістики
Навчально-наукового інституту права
Державного податкового університету
Ірпінь, Україна*

Стрімкий розвиток та інтеграція технологій штучного інтелекту (ШІ) і генеративних нейромереж у професійну діяльність стали наймасштабнішим технологічним зрушенням останнього десятиліття. Правнича сфера, яка традиційно вважалася консервативною та орієнтованою на глибоку індивідуальну інтелектуальну працю, сьогодні опинилася в епіцентрі цієї цифрової трансформації. Використання нейромереж (таких як ChatGPT, Claude, спеціалізовані юридичні ШІ-асистенти) для пошуку судової практики, аналізу законодавства та автоматизації підготовки правничих текстів – від процесуальних документів до наукових статей – обіцяє безпрецедентне підвищення ефективності юридичної роботи. Актуальність теми зумовлена суперечністю між стрімким технологічним поступом та вимогами правничої етики: хоча ШІ ефективно автоматизує опрацювання інформації, його некоректне застосування створює реальні загрози академічній та професійній доброчесності. *Метою доповіді є аналіз правових засад і практичних меж використання генеративних нейромереж при підготовці правничих текстів крізь призму вимог академічної доброчесності та в контексті євроінтеграційного курсу України.*

Питання дотримання академічної доброчесності в умовах цифровізації освіти та правової сфери досліджували такі вітчизняні науковці, як Барабаш Т.О., Березова Л.С., Гурін А.Л., Кришталь А.О., Кузніченко О.В., Найдьонова О.О., Наливайко О.О., Приходько Т.П. та інші.

Відповідно до статті 29 Закону України «Про академічну доброчесність»,

недоброчесне використання ШІ – це оприлюднення текстів, зображень, моделей, даних, інших результатів, згенерованих штучним інтелектом, як результатів власної академічної діяльності, якщо цей факт не зазначено в академічному творі чи супровідних матеріалах до нього [1]. Закон прирівнює недеклароване використання ШІ до плагіату, встановлюючи відповідні заходи академічної відповідальності: від виховних заходів і повторного виконання завдання до відрахування або позбавлення стипендії. Важливо, що Закон не забороняє застосування ШІ – він легітимізує його прозоре та належним чином задокументоване використання, закріплюючи головний принцип: ШІ може бути помічником, але не заміником автора.

Прагнення врегулювати використання ШІ в юридичній науці відображає глобальну тенденцію до встановлення контролю над цифровими інструментами. Цей принцип прозорості та відповідальності є однаково важливим як для студентських робіт, так і для практичного судочинства. Свідченням цього є активна дискусія про межі автоматизації безпосередньо всередині судової влади. Як зазначає Секретар Великої Палати Верховного Суду Віталій Уркевич, інтеграція штучного інтелекту в роботу судів є об'єктивною реальністю сучасного правосуддя, що відкриває можливості для підвищення його ефективності та якості за умови належного нормативного врегулювання [2]. Основним орієнтиром тут виступають міжнародні стандарти – зокрема документи СЕРЕJ та Консультативної ради європейських суддів (КРЕС). Так, Європейська етична хартія про використання ШІ в судових системах та Керівні принципи СЕРЕJ щодо генеративного ШІ (2025) дозволяють застосовувати ШІ для управління справами, опрацювання документів та аналітики, але категорично вимагають збереження людського контролю, прозорості та незалежності суду при тлумаченні фактів і права.

На національному рівні Верховний Суд уже зробив практичний крок, затвердивши Положення про використання ШІ працівниками Апарату ВС. Цей документ чітко розмежовує сфери застосування технологій: ШІ не може

застосовуватися для опрацювання таємної інформації, персональних даних, прогнозування судових рішень та автоматичного складання процесуальних документів, натомість його використання як допоміжного інструменту для узагальнення практики, перекладів, аналітики та автоматизації рутинних операцій є цілком допустимим. Головний принцип Положення полягає в тому, що ШІ не може замінити професійне судження та критичне мислення людини. Як практичний приклад застосування технологій ШІ у діяльності ВС Віталій Уркевич навів Базу правових позицій Верховного Суду – інтелектуальну систему пошуку правових висновків із використанням сучасних технологій добору релевантної судової практики [2].

Найбільш показовим світовим прецедентом, що унаочнює загрозу безконтрольного використання генеративного ШІ в юриспруденції, є резонансна американська справа *Mata v. Avianca, Inc.* [3]. У цьому процесі адвокат Стівен Шварц, досліджуючи питання строків позовної давності, доручив підготовку судового меморандуму (брифу) чат-боту ChatGPT. Інструмент ШІ згенерував шість повністю вигаданих судових прецедентів – зокрема неіснуючу справу *Varghese v. China Southern Airlines Co.* – з вигаданими цитатами та правовою аргументацією. Правник не перевіряв отримані дані через офіційні правові бази, повністю поклавшись на ШІ. Навіть після того як опоненти та суд не змогли знайти жодної із зазначених справ, адвокат продовжував наполягати на їхній достовірності. Наслідком стали міжнародний резонанс і судові санкції: суддя Південного округу Нью-Йорку наклав штраф у розмірі 5 000 доларів США на адвоката Шварца, його колегу та їх юридичну фірму за порушення професійної етики та норм судочинства.

Окремого розгляду заслуговує питання регулювання ШІ в контексті євроінтеграційного курсу України. З набуттям Україною статусу кандидата на членство в ЄС у червні 2022 року гармонізація національного законодавства з *acquis communautaire* набула безпосередньої практичної значущості для правничої науки. Регламент (ЄС) 2024/1689 – Акт ЄС про штучний інтелект – є

першим у світі комплексним нормативним актом у сфері регулювання ШІ та становитиме обов'язкову частину правового порядку ЄС, до якого Україна прагне приєднатися. Цей Регламент запроваджує ризико-орієнтований підхід до регулювання ШІ-систем, встановлюючи заборони, вимоги до прозорості та механізми нагляду – принципи, концептуально споріднені із засадами, закладеними в українському Законі «Про академічну доброчесність». Міністерство цифрової трансформації України у Білій книзі з регулювання ШІ (червень 2024 року) визначило поступове наближення до стандартів ЄС як стратегічний пріоритет, а у грудні 2024 року провідні українські технологічні компанії підписали Добровільний кодекс поведінки щодо етичного та відповідального використання ШІ. Відтак питання академічної доброчесності при використанні ШІ у правничих текстах слід розглядати не ізольовано, а в ширшому контексті формування в Україні цифрового правового простору, сумісного із загальноєвропейськими стандартами верховенства права, прозорості та захисту основоположних прав.

Таким чином, інтеграція генеративного штучного інтелекту в правничу науку та практику є неминучим еволюційним кроком, здатним суттєво підвищити ефективність юридичної діяльності. Водночас аналіз вітчизняного законодавства, міжнародних стандартів СЕРЕJ та зарубіжних прецедентів свідчить, що ключовою умовою цієї трансформації є дотримання принципів прозорості та людського контролю. ШІ має залишатися допоміжним, оптимізаційним інструментом – як це закріплено в практиці Верховного Суду України – тоді як формування правових позицій, критичний аналіз та фінальне професійне судження є виключною прерогативою людини. У контексті євроінтеграції України зазначені вимоги набувають особливої ваги: гармонізація з Актом ЄС про штучний інтелект (Регламент 2024/1689) передбачає запровадження системних механізмів нагляду за ШІ-системами в правовій сфері, що вимагатиме від вітчизняної правничої спільноти як інституційної, так і особистої відповідальності за якість і доброчесність правничих текстів.

Встановлення чітких меж відповідальності та обов'язкове декларування використання ШІ-згенерованого контенту є необхідними умовами захисту академічної й професійної доброчесності від ризиків цифрової деформації в умовах поступової інтеграції України до спільного правового простору ЄС.

Список використаних джерел

1. Про академічну доброчесність : Закон України від 18.12.2025 № 4742-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text> (дата звернення: 18.05.2026).
2. Використання штучного інтелекту в судовій системі потребує чітких правил – Секретар ВП ВС. *Верховний Суд*. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/2022297/> (дата звернення: 18.05.2026).
3. Goldberg Segalla LLP. Fake Cases, Real Consequences: Misuse of ChatGPT (*Mata v. Avianca, Inc.*) // *New York Litigator*. Vol. 28, No. 3. 2023. URL: <https://www.goldbergsegalla.com/app/uploads/2023/10/Fake-Cases-Real-Consequences-Misuse-of-ChatGPT-Christoper-F.-Lyon-NY-Litigator.pdf> (дата звернення: 18.05.2026).

THE IMPACT OF MACHINE TRANSLATION ON LEGAL COMMUNICATION

Anna Donii

*Bachelor's student, Educational and Scientific Institute of Law,
State Tax University
Irpın, Ukraine*

Scientific supervisor: Tamara Piliuhina

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Legal Linguistics Department
Educational and Scientific Institute of Law
State Tax University
Irpın, Ukraine*

Machine translation (MT) and artificial intelligence (AI) have greatly changed legal communication. Lawyers and legal professionals work with many multilingual documents such as contracts, regulations, and court files. These tasks were once done by human translators, but due to globalization and a growing workload, machine translation is now widely used in legal practice.

Despite its advantages, the use of machine translation in the legal field remains controversial. Legal language requires absolute precision, and even minor errors can lead to serious legal consequences, including misinterpretation of rights, obligations, or contractual terms.

One of the main challenges in legal translation is the lack of qualified specialists. Legal translation requires both strong language skills and knowledge of legal systems and terminology. At the same time, machine translation and AI tools are now widely used to handle large volumes of documents. As a result, legal translation has become a hybrid process that combines human work with machine assistance.

One of the most significant advantages of machine translation is speed. MT systems can translate complex legal documents such as contracts, court files, and

regulatory texts within seconds or minutes. This greatly accelerates legal processes, including due diligence in mergers and acquisitions, international arbitration, and compliance procedures. Machine translation also supports real-time communication in multilingual legal environments and helps legal teams quickly analyze large datasets in eDiscovery. This improves overall efficiency and reduces delays in decision-making.

Another key benefit is cost reduction. Machine translation lowers expenses for law firms by reducing the need for human translators in routine tasks. Standard documents like NDAs, reports, and simple contracts can be translated more cheaply. In large projects, this leads to significant savings. However, human post-editing is still needed to ensure accuracy and reliability.

Machine translation provides scalability in legal practice. Legal systems produce large amounts of documents across different jurisdictions, and MT can process them

quickly. This helps organizations ensure fast and consistent communication, especially in international cases.

Another key aspect is consistency in legal terminology. MT systems can be trained with legal glossaries to ensure uniform use of terms across documents, reducing inconsistencies caused by different translators. However, differences between legal systems, such as civil law and common law, still make accurate interpretation challenging.

Despite its advantages, machine translation has key limitations. One major problem is poor contextual understanding. Legal texts are complex and often include terms without direct equivalents in other languages. As a result, translations may be grammatically correct but legally incorrect, which can lead to misunderstandings of meaning and obligations.

Another major risk is false fluency, when machine translations sound correct but still contain serious legal errors. Even small mistakes can change the meaning of contracts or legal obligations.

Confidentiality is also a key concern. Legal documents often include sensitive information, and using unsecured translation tools may lead to data leaks or violations of privacy regulations such as GDPR. Therefore, secure systems are essential in legal practice.

Machine translation still struggles with differences between legal systems, such as civil law and common law, which can lead to inaccurate interpretations and legal risks. Therefore, human expertise remains essential, especially for certified documents, court submissions, and legally binding texts, where accuracy and understanding of legal intent are crucial. The most effective approach today is a hybrid model that combines machine efficiency with human review.

In conclusion, machine translation has greatly improved legal communication by increasing speed, reducing costs, and enhancing scalability. However, due to limitations in context understanding, confidentiality, and legal interpretation, it cannot fully replace human translators. The future of legal translation lies in combining

machine tools with human expertise to ensure both efficiency and legal accuracy in global communication.

References

1. Towards Responsible Machine Translation: Ethical and Legal Considerations in Machine Translation. Springer International Publishing AG, 2024.
2. Man v. Machine: Social and Legal Implications of Machine Translation - Princeton Legal Journal. *Princeton Legal Journal*. URL: <https://legaljournal.princeton.edu/man-v-machine-social-and-legal-implications-of-machine-translation/> (date of access: 08.05.2026).
3. Search berg. The Risks of Machine Translation in High-Stakes Legal Documents: Why Human Certification Matters. *JK Translate*. URL: <https://jktranslate.com/en/the-risks-of-machine-translation-in-high-stakes-legal-documents-why-human-certification-matters/> (date of access: 08.05.2026).

ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ПЕРЕКЛАДУ ПРАВНИЧОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Ірина Калита

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Навчально-наукового інституту права
Державного податкового університету
м. Ірпінь, Україна*

Дар'я Остапенко

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Навчально-наукового інституту права
Державного податкового університету
м. Ірпінь, Україна*

Науковий керівник: Вікторія Миколаєць

*доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри правничої лінгвістики ННІП
Державний податковий університет
м. Ірпінь, Україна*

Європейська інтеграція України передбачає комплексну гармонізацію

національного законодавства з правом Європейського Союзу, що неможливо без ефективної правничої комунікації. Одним із ключових елементів цього процесу є переклад правничої термінології, оскільки саме терміни забезпечують точність, однозначність та узгодженість правових норм у багатомовному правовому середовищі ЄС.

У сучасній правничій лінгвістиці переклад розглядається не як механічна заміна слів, а як складний інтерпретаційний процес. Особливо це стосується права Європейського Союзу, де терміни формуються в умовах взаємодії різних правових систем та мов. У цьому контексті функціональний підхід до перекладу набуває провідного значення, оскільки орієнтується не на формальну відповідність мовних одиниць, а на передачу їх правової функції.

Як зазначає Fernando Prieto Ramos, юридичний переклад у праві ЄС має інституційний характер і визначається необхідністю забезпечення функціональної еквівалентності між правовими системами, а не буквальної відповідності термінів [1]. Це означає, що перекладач повинен враховувати не лише мовне значення терміна, а й його правову роль у нормативному контексті.

У межах функціонального підходу переклад розглядається як інструмент забезпечення правової дії норм у різних юрисдикціях. Це особливо важливо для права ЄС, де одна норма має діяти одразу в багатьох правових системах, що мають різні традиції та понятійні апарати.

Однією з ключових проблем перекладу правничої термінології є відсутність повної еквівалентності між поняттями права ЄС та українського права. Як зазначає Lucja Biel, значна частина термінів *acquis communautaire* не має прямих відповідників у національних мовах, що зумовлює необхідність застосування адаптаційних або описових стратегій перекладу [2].

Це пояснюється тим, що право ЄС формувалося як автономна правова система, яка не завжди корелює з національними правовими конструкціями. У результаті навіть зовні подібні терміни можуть мати різний юридичний зміст, що створює ризики неправильного тлумачення.

Додатковою складністю є структурні відмінності правових систем. Право ЄС поєднує елементи континентальної та прецедентної правових систем, тоді як українське право належить до романо-германської традиції. Це призводить до різного семантичного навантаження однакових термінів та ускладнює їх переклад у процесі гармонізації законодавства.

Важливим аспектом є також контекстуальна багатозначність юридичних термінів. У різних нормативних актах один і той самий термін може набувати різного змісту залежно від правового контексту. Це вимагає від перекладача глибокого аналізу не лише мовного, а й правового середовища функціонування терміна.

У цьому контексті функціональний підхід дозволяє уникнути буквального перекладу, який може спотворювати зміст правових норм. Його застосування забезпечує пріоритет правової функції терміна над його мовною формою, що є особливо важливим для забезпечення юридичної визначеності.

Ще однією проблемою є відсутність уніфікованої термінологічної бази перекладу актів права ЄС в Україні. Варіативність перекладу одних і тих самих термінів у різних документах створює ризики термінологічної неузгодженості, що ускладнює правозастосовну практику та знижує якість імплементації європейського законодавства.

У межах правничої лінгвістики наголошується, що ефективний переклад можливий лише за умови поєднання мовної компетентності та розуміння правової природи термінів. Саме функціональний підхід забезпечує баланс між мовною точністю та правовою адекватністю перекладу.

Таким чином, функціональний підхід до перекладу правничої термінології в умовах європейської інтеграції України є ключовим інструментом забезпечення ефективної гармонізації національного законодавства з правом Європейського Союзу. Його застосування дозволяє мінімізувати ризики семантичних викривлень та підвищити рівень правової визначеності у процесі імплементації європейських норм.

Список використаних джерел

1. Prieto Ramos F. Legal Translation at the European Commission: A Case-Based Study. URL: <https://www.researchgate.net/publication/366634856>
2. Biel Ł. Legal Terminology in Translation Practice: EU Law Perspective. URL: https://www.researchgate.net/publication/216576466_Legal_terminology_in_translation_practice_dictionaries_googling_or

СПРОЩЕНА АНГЛІЙСЬКА МОВА (PLAIN ENGLISH) У ЮРИДИЧНІЙ КОМУНІКАЦІЇ: ЧИ МОЖЛИВА СТАНДАРТИЗАЦІЯ В УКРАЇНІ?

Юлія Кальянова

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Навчально-наукового інституту права
Державного податкового університету
м. Ірпінь, Україна*

Науковий керівник: Вікторія Миколаєць

*доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри правничої лінгвістики ННП
Державний податковий університет
м. Ірпінь, Україна*

Юридична мова традиційно вирізняється надмірною складністю, архаїчністю та закритістю, що зумовлено її генетичним зв'язком із латинською правовою традицією та середньовічними канцелярськими формулами. Незрозумілість правових текстів становить не лише лінгвістичну, а й фундаментальну правову проблему: вона підриває принцип верховенства права, обмежує доступ громадян до правосуддя та фактично порушує засаду рівності перед законом [14, с. 3–15]. Якщо норма права залишається незрозумілою для тих, кого вона регулює, питання про реальну дію такої норми постає не лише в теоретичній, а й у практичній площині.

В Україні ця проблема набула особливої гостроти в умовах масштабного

оновлення законодавства та євроінтеграційних процесів, що розгорнулися після 2019 року. Вітчизняне право успадкувало радянські канцелярські кліше, громіздкі синтаксичні конструкції та розмиті формулювання, які системно відтворюються у нових нормативних актах. Водночас рух за Plain English — зрозумілу, функціонально доступну правову мову — вже отримав нормативне закріплення у більшості країн ЄС та англосаксонських правових систем [10, с. 47–49]. Відсутність в Україні будь-яких системних підходів до стандартизації зрозумілості юридичного дискурсу на тлі стрімкого розвитку відповідної доктрини і практики у зарубіжних правопорядках свідчить про значний науковий і прикладний дефіцит, усунення якого є нагальним завданням правової науки.

Мета дослідження полягає у з'ясуванні теоретичних і практичних засад концепції Plain English у юридичній комунікації та обґрунтуванні можливості й необхідності її стандартизації в правовій системі України.

Завдання дослідження: проаналізувати доктринальні засади концепції Plain English та її зв'язок із принципами верховенства права; систематизувати міжнародний досвід нормативного закріплення вимог зрозумілості юридичних текстів; виявити структурні вади мови вітчизняного законодавства та встановити їх причини; визначити передумови й перешкоди для впровадження принципів Plain English у правову систему України; запропонувати теоретичну модель поетапної стандартизації юридичного дискурсу.

Термін Plain English (спрощена, зрозуміла англійська) означає стиль письма та мовлення, розрахований на чітке сприйняття цільовою аудиторією з першого прочитання. Стосовно юридичних текстів це передбачає: відмову від латинізмів та жаргонізмів без пояснення; використання активного стану дієслова; короткі речення; логічну структуру документа; пояснення термінів безпосередньо в тексті [12, с. 12–18]. Д. Меллінкофф у класичній праці «The Language of the Law» (1963) першим системно описав патологічні риси юридичної мови: надмірну точність, що парадоксально породжує неясність; повторюваність синонімічних конструкцій і штучну архаїку, які слугують радше

маркерами фахової приналежності, аніж засобами точного вираження норми [13, с. 24–30].

Теоретичним підґрунтям Plain English є принцип правової визначеності, закріплений у прецедентній практиці Європейського суду з прав людини, а також доктрина комунікативної достатності правового тексту, сформульована в роботах Б. Гарнера. Останній наголошує, що документ є юридично повноцінним не тоді, коли він охоплює всі можливі випадки, а коли його зміст доступний тим, кого він регулює [11, с. 3–9]. М. Катс у дослідженні доступності права в умовах цифрової трансформації виокремлює три виміри зрозумілості правового тексту: лексичний (слова), структурний (речення і абзаци) та організаційний (архітектура документа). Лише комплексний підхід до всіх трьох рівнів забезпечує реальну доступність нормативного акта для пересічного громадянина [9, с. 88–91].

Рух за Plain English набув нормативного закріплення у низці розвинених правопорядків. У США Закон про чітке письмо (Plain Writing Act, 2010) зобов'язує федеральні агенції використовувати зрозумілу мову у всіх публічних документах; у 2011 році прийнято відповідні Федеральні директиви з Plain Language. Велика Британія послідовно реформує законодавчу мову з 1970-х років: Комісія з права (Law Commission) регулярно видає рекомендації щодо спрощення статутних текстів [5, с. 214–219]. Особливо показовим є досвід Швеції, де з 1976 року діє урядовий проєкт «Зрозуміла мова» (Klarspråk), у рамках якого всі проєкти законів проходять лінгвістичну експертизу на зрозумілість. Австралія запровадила обов'язкові тести на доступність для нормативних актів, що стосуються прав споживачів [7, с. 31–35]. Директиви ЄС з підготовки законодавчих текстів містять окремий розділ, присвячений ясності та стислості викладу [10, с. 52].

Водночас дослідники фіксують концептуальне напруження між Plain English та правовою точністю. М. Аспрей обґрунтовує, що надмірне спрощення юридичного тексту може спричинити правову невизначеність і розширити

суддівський розсуд поза межами, передбаченими законодавцем [6, с. 145–150]. Відтак стандартизація повинна бути диференційованою: нижній поріг зрозумілості варіюється залежно від типу правового акта — конституційний текст, кодекс і споживчий договір потребують різних підходів до балансу між точністю та доступністю.

Українська юридична мова успадкувала радянські канцелярські кліше та ускладнену синтаксичну структуру, що суттєво знижує якість правової комунікації. Аналіз вітчизняної юридичної термінології засвідчує системну невпорядкованість, дублювання понять і відсутність єдиних критеріїв добору термінів у нормативних актах — проблеми, які безпосередньо позначаються на зрозумілості правових текстів для непідготовленого читача [2, с. 178–183]. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (2019) окреслив засади мовної стандартизації публічної сфери, проте не містить конкретних вимог до зрозумілості правових текстів [3]. Правила підготовки проєктів законів, затверджені постановою Кабінету Міністрів України № 1151 (2000), регламентують лише технічні аспекти юридичної техніки, залишаючи поза увагою функціональну доступність тексту [4].

Водночас в Україні сформувалися відчутні передумови для реформи. Євроінтеграційний контекст стимулює гармонізацію не лише змісту, а й форми правових актів [10, с. 52]. Цифровізація публічного управління та реалізація концепції «держава у смартфоні» об'єктивно вимагають лаконічних і зрозумілих адміністративних рішень. Дослідження комунікації між юристами та клієнтами підтверджують, що навіть фахівці нерідко вдаються до спрощення офіційного тексту в усному спілкуванні — це свідчить про системний розрив між нормативним і реальним юридичним дискурсом [8, с. 49–51]. Вітчизняні дослідники мови права також фіксують, що складність термінологічного апарату законодавства є однією з ключових перешкод для формування правової грамотності громадян [1, с. 66–74].

На підставі компаративного аналізу пропонується трирівнева модель

поетапного впровадження принципів Plain English у правову систему України. Перший рівень — методичний: розробка офіційних Рекомендацій із зрозумілого юридичного письма під егідою Міністерства юстиції України з урахуванням специфіки вітчизняної правової системи та синтетичної будови української мови. Другий рівень — процедурний: запровадження обов'язкової лінгво-правової експертизи проєктів нормативних актів на предмет зрозумілості для цільової аудиторії як складової загальної правової експертизи. Третій рівень — системний: включення стандартів Plain English до програм підготовки юристів в університетах як обов'язкової складової курсу юридичного письма та законодавчої техніки.

Ключовою методологічною проблемою є критерій вимірювання зрозумілості. Індекс читабельності Флеша–Кінкейда, розроблений для аналітичної структури англійської мови, потребує принципової адаптації з урахуванням флективної будови та розвиненої відмінкової системи української мови [12, с. 44–46]. Перспективним є використання корпусного аналізу нормативних текстів для встановлення об'єктивних показників складності та розробки на їх основі вітчизняного Індексу правової зрозумілості (Legal Clarity Index).

Проведений аналіз дозволяє стверджувати, що Plain English є не стилістичним прийомом, а доктринально обґрунтованим інструментом реалізації фундаментальних принципів права — верховенства права, правової визначеності та рівного доступу до правосуддя. Міжнародний досвід переконливо свідчить: нормативна стандартизація юридичної мови є не лише реалістичним, а й необхідним завданням держави за умови врахування галузевої специфіки та правокультурного контексту конкретної системи. Механічне перенесення англосаксонських моделей до України є неприйнятним, проте виважена адаптація їхніх базових принципів — відмова від надлишкової архаїки, пасивних конструкцій та безпідставних латинізмів — цілком узгоджується із засадами вітчизняної законодавчої техніки.

Стандартизація Plain English в Україні є реалістичним завданням, здійсненим за умови поєднання науково обґрунтованих критеріїв оцінки зрозумілості, належної нормативно-методичної бази та інституційної волі органів, відповідальних за якість законодавчих текстів. Перспективним напрямом подальших досліджень є розробка Індексу правової зрозумілості для українського законодавства із залученням корпусних методів лінгвістичного аналізу, а також порівняльне дослідження практики лінгво-правової експертизи у країнах — членах ЄС з метою вироблення конкретних рекомендацій для вітчизняного нормопроєктування.

Список використаних джерел

1. Артикуца Н. В. Мова права і юридична термінологія : навч. посіб. / Н. В. Артикуца. — 2-ге вид., змін. і доп. — К. : Стилос, 2004. — 277 с.
2. Любченко М. І. Юридична термінологія: поняття, особливості, види : монографія / М. І. Любченко. — Харків : Право, 2015. — 280 с.
3. Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України від 25.04.2019 № 2704-VIII // Відомості Верховної Ради України. — 2019. — № 21. — Ст. 81.
4. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розроблення проєктів законів та дотримання вимог нормопроєктувальної техніки : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.07.2000 № 1151 // Офіційний вісник України. — 2000. — № 30. — Ст. 1266.
5. Adler M. The Plain Language Movement / M. Adler // The Oxford Handbook of Language and Law / ed. by L. M. Solan, P. M. Tiersma. — Oxford : Oxford University Press, 2012. — P. 67–83.
6. Asprey M. Plain Language for Lawyers / M. Asprey. — 3rd ed. — Sydney : Federation Press, 2003. — 325 p.
7. Balmford C. Plain Language: Beyond a 'Movement' / C. Balmford // Clarity. — 2002. — Vol. 47. — P. 29–37.
8. Bogoch B. Talking to Clients: Lawyer–Client Communication in Legal Aid

Offices / B. Bogoch // *Language & Communication*. — 1997. — Vol. 17, № 1. — P. 49–68.

9. Cutts M. *Oxford Guide to Plain English* / M. Cutts. — 4th ed. — Oxford : Oxford University Press, 2013. — 258 p.

10. European Commission. *How to Write Clearly* / European Commission, Directorate-General for Translation. — Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2015. — 64 p.

11. Garner B. A. *Legal Writing in Plain English: A Text with Exercises* / B. A. Garner. — Chicago : University of Chicago Press, 2001. — 242 p.

12. Kimble J. *Lifting the Fog of Legalese: Essays on Plain Language* / J. Kimble. — Durham : Carolina Academic Press, 2006. — 238 p.

13. Mellinkoff D. *The Language of the Law* / D. Mellinkoff. — Boston : Little, Brown and Company, 1963. — 526 p.

14. Tiersma P. M. *Legal Language* / P. M. Tiersma. — Chicago : University of Chicago Press, 1999. — 328 p.

THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN LEGAL LINGUISTICS: OPPORTUNITIES AND CHALLENGES

Viktoriia Kovbasiuk

*Master's Student, Educational and Scientific Institute of Law,
State Tax University
Irpın, Ukraine*

Scientific supervisor: Olha Khmyzova

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Legal Linguistics Department
Educational and Scientific Institute of Law
State Tax University
Irpın, Ukraine*

The contemporary development of information technologies has significantly transformed legal practice, particularly in the field of legal text analysis and

interpretation. Among the most dynamic areas of digitalization is the integration of artificial intelligence (AI) technologies into legal linguistics – a discipline that reflects the “symbolic nature of law” [1, p. 26]. It is increasingly evident that the application of AI in jurisprudence not only optimizes the processing of legal texts but also enables the automation of normative legal acts, judicial decisions, contracts, and other legal documents.

Among the principal tasks of legal linguistics are the clarification of the semantic and word-formative characteristics of Ukrainian legal terminology, as well as the study of the specific features of legal-linguistic interpretation and translation of legislative texts. Given these objectives, it may be argued that AI substantially expands the analytical capabilities available to legal linguists.

This article aims to examine the current state and prospects of AI integration into legal linguistics, to identify the principal advantages and risks attending such integration, and to assess AI’s potential contribution to the standardization and development of Ukrainian legal terminology in the context of Ukraine’s European integration.

Ye. Kobrusieva and O. Makedon emphasize the advantages of applying AI to the automation of routine legal tasks [2, p. 79]. In particular, modern AI technologies are capable not only of generating and analyzing texts – which is of direct practical value for document drafting – but also of conducting preliminary legal research, analyzing judicial decisions, and generating predictive assessments of likely case outcomes.

A notable advantage of AI systems lies in their capacity to detect technical and logical errors, including typographical mistakes, linguistic inaccuracies, omitted requisite elements, and internally contradictory statements. This functionality minimizes the risk of procedural deficiencies and enhances document quality before a legal professional undertakes final review [3, p. 179].

At the same time, the use of AI entails a number of well-founded risks, including risks directly related to legal linguistics. Chief among these is the reliability of outputs

generated by AI systems: AI may produce legally inaccurate formulations or cite non-existent legislative acts and judicial decisions – a phenomenon now widely referred to as hallucination. O. Makedon emphasizes the necessity of applying a standard of due diligence prior to the use of AI in legal practice [4, p. 204]. The legal professional must assess whether a given service is sufficiently reliable, whether it complies with applicable legal requirements, and whether it is designed for professional use.

Another significant risk is the erosion of contextual understanding in the interpretation of legal texts. Unlike trained legal professionals, AI systems analyze texts primarily on the basis of statistical patterns and probabilistic language models, which may give rise to erroneous interpretations of evaluative concepts, specialized legal terminology, or the substantive content of legal constructions. This concern is particularly acute where the wording of a legal norm is ambiguous and where recourse to current judicial practice is indispensable.

The prospects of Ukraine's European integration lend particular urgency to the development and application of AI in legal linguistics. Since the grant of EU candidate status in June 2022 and the opening of accession negotiations in June 2024, Ukraine has been engaged in an unprecedented legislative approximation effort aimed at aligning its domestic law with the *acquis communautaire* of the European Union. This process involves the analysis, translation, and adaptation of an extensive corpus of EU legal texts – directives, regulations, and decisions – spanning virtually every area of substantive law.

In this context, AI tools represent an effective instrument for accelerating terminological unification, identifying discrepancies between domestic and European legal norms, and ensuring linguistic consistency in legislative drafts and translated instruments. Automated corpus analysis and terminology extraction can significantly reduce the time required for comparative legal-linguistic work, while machine-assisted translation, when subject to expert post-editing, may enhance both the speed and the consistency of official translations of EU acts into Ukrainian.

Particular attention must be devoted to the development of Ukrainian-language

legal terminology capable of accurately conveying the concepts of EU law. The *acquis communautaire* contains numerous terms – such as proportionality, subsidiarity, and the rule of law in the sense employed by the Court of Justice of the European Union – that require careful terminological work informed by both linguistic and legal expertise. AI-assisted terminological databases and corpus-driven analysis tools can materially support this process by identifying terminological gaps, mapping conceptual equivalences, and proposing candidate translations for expert review.

The implementation of AI-assisted legal-linguistic solutions may therefore contribute not only to improving the quality of legal communication but also to enhancing the efficiency and coherence of Ukraine's legislative approximation process – a key requirement on the path to EU membership. Nevertheless, the deployment of AI in this domain must be accompanied by robust quality-assurance mechanisms, terminological standardization, and ongoing expert oversight in order to ensure that the outputs of automated systems meet the exacting standards of international legal drafting.

The application of AI in legal linguistics opens new opportunities for optimizing legal practice and text analysis in jurisprudence. The effectiveness of such technologies, however, depends directly on the combination of digital tools with professional legal oversight, which remains indispensable for ensuring the accuracy, legality, and appropriate quality of legal communication. This is especially true in the context of Ukraine's European integration, where the demands of legislative harmonization call for AI-assisted solutions that are both efficient and subject to rigorous expert control.

References

1. Мінченко О. В. Юридична лінгвістика як складова сучасного правознавства. *Реалії та перспективи розбудови правової держави в Україні та світі* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Суми, 2021 р.). Суми, 2021. С. 25–27.
2. Кобрусєва Є. А., Македон О. А. Штучний інтелект та автоматизація

рутинних юридичних завдань: перспективи для юристів. *Нове українське право*. 2024. Вип. 5. С. 78–82.

3. Тополевський Р. Б., Філіпович У. І. Штучний інтелект vs. інтелект правника: межі, виклики, загрози. *Штучний інтелект у правовій практиці: межі та можливості* : збірник тез Всеукраїнського круглого столу (м. Львів, 15 березня 2024 р.). Львів, 2024. С. 176–180.

4. Македон О. А. Етичні та юридичні аспекти використання штучного інтелекту у юридичній практиці. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2024. № 1. С. 200–204. DOI: <https://doi.org/10.32782/2408-9257-2024-1-37>.

ПОНЯТТЯ НЕЦІЛЬОВОГО ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ: ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ

Ігор Ковтун

*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Навчально-наукового інституту права
Державного податкового університету
м. Ірпінь, Україна*

В умовах сучасної трансформації системи публічних фінансів, реалізації курсу України на європейську інтеграцію та необхідності забезпечення прозорого й ефективного використання бюджетних ресурсів особливого значення набуває проблема правового визначення та запобігання нецільовому використанню бюджетних коштів. Ефективне функціонування бюджетної системи є одним із ключових елементів фінансової безпеки держави, забезпечення сталого економічного розвитку, реалізації соціальних програм та підтримання довіри суспільства до органів державної влади. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває дослідження поняття нецільового використання бюджетних коштів у контексті європейських стандартів фінансового контролю та публічного управління.

Практика функціонування бюджетної системи України свідчить про наявність значних ризиків неефективного, незаконного або нецільового використання бюджетних ресурсів, що негативно впливає на економічну стабільність держави, ефективність реалізації державної політики та міжнародний імідж України. Особливої гостроти зазначена проблема набула в умовах воєнного стану та масштабного міжнародного фінансування програм оборони, гуманітарної допомоги та післявоєнного відновлення. У таких умовах забезпечення прозорості та цільового використання бюджетних коштів стає не лише фінансово-правовим, а й важливим елементом національної безпеки та міжнародної довіри до України як держави-кандидата на вступ до Європейського Союзу.

Водночас чинне законодавство України не забезпечує достатньої правової визначеності щодо змісту поняття нецільового використання бюджетних коштів, критеріїв його відмежування від неефективного використання, фінансових порушень чи корупційних правопорушень. Наявність різних підходів до тлумачення відповідних категорій у бюджетному, адміністративному та кримінальному законодавстві ускладнює правозастосовну практику та знижує ефективність механізмів фінансового контролю.

Особливого значення у цьому контексті набуває дослідження європейських стандартів у сфері бюджетної дисципліни, фінансового контролю та захисту фінансових інтересів держави. У праві Європейського Союзу значна увага приділяється принципам належного фінансового управління, прозорості, підзвітності, ефективності використання бюджетних ресурсів та запобіганню будь-яким формам неправомірного використання публічних коштів [1]. Практика Європейського суду аудиторів, нормативні акти ЄС та рекомендації міжнародних фінансових організацій формують сучасні підходи до оцінки законності та цільового характеру використання бюджетних ресурсів [2].

У зв'язку з цим дослідження поняття нецільового використання бюджетних коштів з урахуванням європейських стандартів має важливе

теоретичне та практичне значення для вдосконалення бюджетного законодавства України, гармонізації національної правової системи з правом Європейського Союзу, підвищення ефективності фінансового контролю та забезпечення належного рівня захисту публічних фінансів держави.

У державах Європейського Союзу правове регулювання питань використання бюджетних коштів ґрунтується на принципах належного фінансового управління (sound financial management), прозорості, підзвітності, ефективності та законності використання публічних фінансів. Європейський підхід до запобігання нецільовому використанню бюджетних коштів базується не лише на механізмах юридичної відповідальності, а й на комплексній системі фінансового контролю, аудиту, цифрового моніторингу та інституційної підзвітності.

Основу правового регулювання у цій сфері становить фінансове законодавство Європейського Союзу, зокрема Financial Regulation of the European Union, яке визначає принципи виконання бюджету ЄС, вимоги до цільового використання фінансових ресурсів, механізми внутрішнього та зовнішнього контролю, а також процедури аудиту й оцінки ефективності витрачання коштів. Одним із ключових принципів є принцип цільового використання бюджетних ресурсів відповідно до затверджених програм, фінансових інструментів та бюджетних призначень.

Важливу роль у системі фінансового контролю Європейського Союзу відіграє Європейський суд аудиторів (European Court of Auditors), який здійснює незалежний аудит використання коштів бюджету ЄС, оцінює ефективність фінансового управління та виявляє випадки порушень бюджетної дисципліни. Особлива увага приділяється контролю за використанням коштів структурних фондів, грантових програм, фондів регіонального розвитку та програм післякризового відновлення [2].

У більшості європейських держав поняття нецільового використання бюджетних коштів безпосередньо пов'язується з порушенням принципу

бюджетної спеціалізації, відповідно до якого публічні кошти можуть використовуватися виключно на цілі, визначені законом, бюджетною програмою або фінансовим планом. Використання бюджетних ресурсів поза межами затверджених бюджетних призначень розглядається як порушення фінансової дисципліни та може тягнути фінансову, адміністративну, дисциплінарну або кримінальну відповідальність.

У Німеччині контроль за використанням бюджетних коштів здійснюється на основі Федерального бюджетного кодексу (Bundeshaushaltsordnung), який закріплює принципи економності, ефективності та цільового використання бюджетних ресурсів. Федеральна рахункова палата Німеччини (Bundesrechnungshof) здійснює незалежний аудит державних фінансів та має широкі повноваження щодо виявлення порушень бюджетного законодавства [3].

У Франції система фінансового контролю ґрунтується на положеннях Органічного закону про фінансові закони (LOLF), який передбачає програмно-цільовий підхід до формування та виконання бюджету. Особливістю французької моделі є поєднання фінансового контролю з оцінкою результативності використання бюджетних коштів. Контрольні функції здійснює Рахункова палата Франції (Cour des comptes), яка аналізує не лише законність витрат, а й їх ефективність та досягнення визначених державних цілей [4].

У Польщі важливу роль у забезпеченні бюджетної дисципліни відіграє Закон про публічні фінанси, який встановлює принципи цільового використання бюджетних коштів, фінансової відповідальності посадових осіб та механізми внутрішнього фінансового контролю. Порушення бюджетної дисципліни може тягнути як адміністративну, так і кримінальну відповідальність залежно від характеру правопорушення та розміру завданих збитків [5].

У сучасних умовах у країнах ЄС активно впроваджуються цифрові механізми фінансового контролю, автоматизовані системи моніторингу бюджетних операцій, електронні платформи державних закупівель та системи

аналізу ризиків використання публічних коштів. Значна увага приділяється запобіганню конфлікту інтересів, корупційним ризикам та неефективному використанню бюджетних ресурсів.

Таким чином, європейський досвід свідчить, що ефективне запобігання нецільовому використанню бюджетних коштів можливе лише за умов функціонування комплексної системи фінансового контролю, незалежного аудиту, цифрового моніторингу та чіткого нормативного визначення принципів бюджетної дисципліни. Для України в умовах європейської інтеграції особливого значення набуває гармонізація бюджетного законодавства із європейськими стандартами фінансового управління та впровадження сучасних механізмів прозорості й підзвітності використання публічних фінансів.

Список використаних джерел

1. Directive (EU) 2017/1371 on the fight against fraud to the Union's financial interests by means of criminal law (PIF Directive). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32017L1371>
2. OECD Recommendation of the Council on Budgetary Governance. URL: <https://www.oecd.org/gov/budgeting/recommendation-on-budgetary-governance.htm>
3. Bundeshaushaltsordnung (Federal Budget Code of Germany). URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/bho/>
4. Cour des comptes (French Court of Accounts). URL: <https://www.ccomptes.fr>
5. Ustawa o finansach publicznych (Poland). URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20091571240>

PROBLEMS OF LEGAL TRANSLATION

Дар'я Колоша

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

*Навчально-наукового інституту права
Державного податкового університету
м. Ірпінь, Україна*

Науковий керівник: Вікторія Миколаєць
*доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри правничої лінгвістики ННІП
Державний податковий університет
м. Ірпінь, Україна*

Legal translation is a specialized field of translation studies that occupies a unique position at the intersection of language, law, and culture. Unlike general translation, it involves not only the transfer of linguistic meaning but also the transmission of legal concepts embedded within particular legal systems. Since legal terminology is closely connected with national legal traditions and institutions, translators often face difficulties when attempting to find equivalent terms in another language. These challenges become especially evident when legal concepts belong to different legal families, such as Common Law and Civil Law systems [1, p. 13].

One of the most significant issues in legal translation is the problem of systemic incongruity and so-called “untranslatability.” Legal language is inherently system-bound because legal terms do not describe objective physical realities; rather, they represent concepts that exist only within a particular legal order. As a result, a legal concept in one jurisdiction may not have a direct counterpart in another. According to Šarčević, this creates a substantial gap between source and target legal systems, making literal translation ineffective or even impossible [1, p. 233].

The phenomenon of legal untranslatability is especially noticeable when translating terms that reflect unique institutions or procedures of a particular legal system. Karaban notes that difficulties arise whenever the target language lacks a corresponding legal concept or terminological framework [3, p. 421]. Similarly, Shabliy emphasizes that legal translators must understand not only linguistic structures but also the comparative legal context in which legal concepts operate [4, p. 97]. In such situations, translators frequently employ descriptive translation, explanatory

translation, or functional equivalence to convey the intended legal meaning. Therefore, legal translation requires the translator to act not merely as a linguist but also as a comparative legal expert capable of identifying analogous legal functions across different systems.

Another important challenge concerns the relationship between terminological precision and polysemy in legal discourse. Legal language aims to achieve maximum precision because legal certainty depends on the accurate interpretation of legal texts. As Mattila observes, legal terminology ideally strives for monosemy, meaning that one term should correspond to one clearly defined concept [2, p. 112]. The same principle is reflected in legal lexicography, including Black's Law Dictionary, where definitions are designed to minimize ambiguity and ensure consistency of interpretation [5].

However, despite this aspiration, complete terminological precision remains difficult to achieve. Legal terms often possess multiple meanings depending on the branch of law, jurisdiction, or communicative context. Šarčević points out that polysemy is an unavoidable characteristic of legal language because legal terminology evolves together with society and legal practice [1, p. 158]. Furthermore, Shabliy argues that many legal terms function simultaneously in both everyday and professional legal language, which may lead to different interpretations by specialists and non-specialists [4, p. 124].

The coexistence of precision and polysemy presents a serious challenge for translators. A term that appears precise in the source legal system may become ambiguous when transferred into another legal environment. Karaban identifies this discrepancy as one of the primary causes of translation difficulties in legal texts [3, p. 433]. Consequently, translators must carefully analyze not only dictionary definitions but also the legal context and communicative purpose of each term in order to avoid semantic distortions.

A further issue in contemporary legal translation is the shift from form-based to functional translation approaches. Traditional legal translation was largely based on formal correspondence, emphasizing close adherence to the wording and structure of

the source text. This approach reflected the belief that legal texts derived their authority from their exact linguistic form and therefore should be reproduced as literally as possible.

Modern translation theory, however, increasingly favors a functionalist perspective. According to Šarčević, the primary objective of legal translation is not the preservation of linguistic form but the achievement of equivalent legal effect in the target legal system [1, p. 71]. From this viewpoint, a successful translation is one that performs the same legal function for the target audience as the original text performs for its source audience.

The functional approach emerged largely because of the systemic differences between legal systems. As Mattila notes, strict literal translation frequently produces texts that are linguistically accurate but legally ineffective [2, p. 289]. Likewise, Shabliy stresses that legal translators must focus on communicative and legal equivalence rather than mere lexical correspondence [4, p. 211]. This often requires terminological adaptation, explanatory reformulation, or the selection of functionally similar concepts within the target legal framework.

Karaban also highlights the importance of communicative equivalence in specialized translation, arguing that successful translation should ensure the practical usability and comprehensibility of the target text [3, p. 445]. Consequently, the modern legal translator must balance fidelity to the source text with the need to produce a legally meaningful and functionally effective target text.

In conclusion, legal translation remains one of the most complex forms of interlingual communication due to the close relationship between language and legal systems. The problems of systemic incongruity, legal untranslatability, terminological precision, polysemy, and functional equivalence demonstrate that legal translation extends far beyond linguistic substitution. Effective legal translation requires not only advanced linguistic competence but also a thorough understanding of comparative law and legal culture. As contemporary scholarship suggests, the translator's ultimate goal is to ensure that the translated text produces the same legal effect and communicative

function as the original despite the differences between legal systems.

References

1. Šarčević S. New Approach to Legal Translation. The Hague : Kluwer Law International, 1997. 308 p.
2. Mattila H. E. S. Comparative Legal Linguistics: Language of Law, Latin and Modern Lingua Francas. 2nd ed. London ; New York : Routledge, 2013. 514 p.
3. Карабан В. І. Переклад англійської наукової та технічної літератури: граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова Книга, 2004. 576 с.
4. Шаблій О. А. Юридичний переклад: теорія і практика. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2012. 383 с.
5. Black's Law Dictionary / ed. by B. A. Garner. 11th ed. St. Paul, MN : Thomson West, 2019. 2392 p.

LANGUAGE, LAW, AND HARMONISATION: THE ROLE OF LEGAL LINGUISTICS IN CONTEMPORARY JURISPRUDENCE AND UKRAINE'S EUROPEAN INTEGRATION PROCESS

Mariia Kostyrina

*Master's Student, Educational and Scientific Institute of Law,
State Tax University
Irpın, Ukraine*

Vita Petruk

*Master's Student, Educational and Scientific Institute of Law,
State Tax University
Irpın, Ukraine*

Scientific supervisor: Olha Khmyzova

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Legal Linguistics Department
Educational and Scientific Institute of Law
State Tax University
Irpın, Ukraine*

In the context of the intensive development of legal systems and the growing significance of communication in the field of law, the study of language as an instrument of legal regulation warrants sustained scholarly and practical attention. Law does not exist outside language: it is through linguistic means that norms are formulated, interpreted, and implemented in legal practice, and that interaction among the subjects of legal relations is ensured. This fundamental interdependence underscores the relevance of legal linguistics as a discipline that integrates the methodological achievements of linguistics and jurisprudence.

The purpose of this study is to examine legal linguistics as an interdisciplinary component of contemporary jurisprudence, to analyse its principal functions and levels of operation, to assess the role of forensic linguistic examination in legal practice, and to consider the significance of legal linguistics in the context of Ukraine's European integration process.

Legal linguistics is a discipline that integrates elements of law and linguistics and examines the functioning of language within the legal sphere. As language constitutes the primary instrument for the formulation, expression, and implementation of legal norms, the significance of legal linguistics for contemporary jurisprudence is beyond question. O. Minchenko rightly observes that this field examines the features of legal discourse, the interpretation of legal norms, and the linguistic aspects of legal communication and judicial practice [1, p. 25].

Legal linguistics operates at two principal levels: theoretical and practical. At the theoretical level, scholars examine the structure of legal texts, their semantics and lexical composition, and the linguistic constructions employed in law. The practical level concerns the application of linguistic knowledge in legal practice, encompassing the interpretation of legislative provisions, the drafting of normative legal acts, and the conduct of forensic linguistic examinations – instruments of considerable importance in judicial proceedings. Notably, legal linguistics extends beyond the analysis of normative legal acts to encompass the practical dimensions of the legal process: legal rhetoric, communication between legal practitioners and their clients, and the

interpretation of statutes in judicial proceedings.

Legal linguistics discharges five principal functions: communicative, interpretative, expert, terminological, and educational. The communicative function ensures effective legal interaction among the subjects of law. The interpretative function assists in eliminating ambiguity and securing the accurate understanding of legal norms. The expert function is realised through forensic linguistic examination, which enables an assessment of the content of legal texts and the identification of potential manipulations or violations of the principle of legal certainty. The terminological function concerns the development and standardisation of legal terminology, while the educational function focuses on cultivating the linguistic culture of legal professionals and enhancing their capacity to formulate legal norms with clarity and precision.

Language is the primary medium through which legal norms are given effect. The quality, precision, and unambiguity of legal texts directly determine the effectiveness of their application. Ambiguity or inaccuracy in the drafting of normative legal acts may give rise to difficulties in their application as well as to abuses within the legal sphere [2, p. 206]. It is therefore essential to examine legal texts from the perspective of linguistic clarity and to advance the standardisation of legal terminology as a prerequisite for coherent legal regulation.

Forensic linguistic examination is a central aspect of legal linguistics, enabling an objective assessment of the content and meaning of legal texts. It is employed in cases where questions arise regarding the interpretation of a document or potential violations of rights [3, p. 119]. In matters involving the dissemination of information, allegations of defamation, manipulation of facts, or the use of hate speech, linguistic expertise plays a decisive role. The conclusions produced within the framework of such examinations may constitute evidence in judicial proceedings; accordingly, it is essential to ensure a high standard of professional competence among forensic linguists. Legal linguistics also actively engages with other legal disciplines, contributing to the resolution of problems of legal interpretation and enhancing the

quality of legal education through attention to the linguistic culture of legal texts [4, pp. 39–40].

Ukraine's trajectory towards European integration imparts additional urgency to the development of legal linguistics as a scholarly and applied discipline. The Association Agreement between Ukraine and the European Union established a comprehensive framework for the approximation of Ukrainian legislation to EU standards; this process was significantly accelerated following the granting of EU candidate status in June 2022. The implementation of these commitments necessitates the translation and systematic adaptation of a substantial body of the *acquis communautaire*. This process raises complex problems of legal-linguistic equivalence: Ukrainian legal terminology must be aligned with corresponding EU concepts without distorting the substantive content of the norms being transposed. In this context, legal linguists play an indispensable role in ensuring terminological consistency and interpretative accuracy. Furthermore, the gradual approximation of Ukrainian law to European standards extends beyond the technical transposition of directives and regulations: it entails the reception of EU legal culture, interpretative methodology, and drafting conventions into Ukrainian legal discourse. Institutions such as the Venice Commission and the European Commission for the Efficiency of Justice (CEPEJ) have consistently emphasised that linguistic precision and terminological coherence are prerequisites for the effective implementation of harmonised norms. The harmonisation of legal language thus becomes not merely a technical undertaking but a foundational condition for Ukraine's substantive integration into the European legal order and, ultimately, for compliance with the obligations arising from the accession process.

Legal linguistics is, accordingly, an integral component of contemporary jurisprudence, contributing to the improvement of legal communication, the accurate interpretation of legal norms, and the overall effectiveness of law application. Its integration into legal theory and practice is indispensable for ensuring legal certainty and upholding the rule of law. The continuing development of legal linguistics –

including its engagement with the challenges and opportunities of European integration – represents a pressing area of scholarly inquiry with immediate practical significance for the quality of legal regulation and the effective functioning of the legal system. In the context of Ukraine's accession process, investment in legal-linguistic research and education is not merely academically desirable but institutionally necessary.

References

1. Мінченко О. В. Юридична лінгвістика як складова сучасного правознавства. *Реалії та перспективи розбудови правової держави в Україні та світі* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Суми, 2021 р.). Суми, 2021. С. 25–27.
2. Завгородня Ю. С. Юридична лінгвістика та правова семіотика як перспективні напрями розвитку правничої науки. *Розвиток науки і техніки: проблеми та перспективи* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 2021 р.). Київ, 2021. С. 206–207.
3. Михайленко М., Піддубна Н. Українська лінгвістична експертиза: основні вектори дослідження. *Collection of Scientific Papers «SCIENTIA»*. 2024. С. 118–120.
4. Ажнюк Л. В. Лінгвістична експертиза: типологія і основні завдання. *Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи* : тези доповідей наук.-практ. конф. (м. Київ, 2024 р.). Київ, 2024. С. 39–42.

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ОХОРОНИ СУСПІЛЬНОЇ МОРАЛІ

Марко Лавров

*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Навчально-наукового інституту права
Державного податкового університету
м. Ірпінь, Україна*

В умовах сучасної трансформації суспільних відносин, стрімкого розвитку цифрових технологій, глобалізації інформаційного простору та посилення впливу масової культури особливого значення набуває проблема забезпечення належного рівня охорони суспільної моралі. Формування державної політики у цій сфері потребує ефективного нормативно-правового регулювання, здатного забезпечити баланс між захистом моральних цінностей суспільства, свободою вираження поглядів, правом на інформацію та дотриманням міжнародних стандартів прав людини. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває дослідження особливостей правотворчої діяльності у сфері охорони суспільної моралі.

Складність правотворення у зазначеній сфері обумовлена динамічністю моральних норм, відсутністю універсального розуміння суспільної моралі та необхідністю врахування культурних, релігійних, історичних і соціальних особливостей розвитку суспільства. Водночас процеси цифровізації та розвитку інформаційно-комунікаційних технологій суттєво розширили можливості поширення контенту, який може негативно впливати на моральний розвиток особи, особливо дітей та молоді. Йдеться, зокрема, про пропаганду насильства, жорстокості, порнографії, мови ворожнечі, азартних ігор, наркотичних засобів, а також деструктивного інформаційного впливу через соціальні мережі та цифрові платформи.

Особливого значення зазначена проблематика набуває в умовах воєнного стану та гібридної війни, коли інформаційний простір активно використовується як інструмент психологічного впливу, дестабілізації суспільства та маніпулювання суспільною свідомістю. У таких умовах правотворча діяльність у сфері охорони суспільної моралі повинна враховувати не лише традиційні морально-етичні аспекти, а й сучасні виклики інформаційної безпеки, медіаграмотності та захисту національного інформаційного простору.

Додаткової актуальності дослідженню надає необхідність гармонізації українського законодавства із європейськими стандартами у сфері захисту прав

людини, свободи слова та регулювання інформаційного простору. Практика Європейського суду з прав людини свідчить про необхідність дотримання принципу пропорційності при встановленні обмежень, пов'язаних із захистом суспільної моралі, що потребує високого рівня юридичної визначеності та обґрунтованості правотворчих рішень.

У зв'язку з цим дослідження особливостей правотворчої діяльності у сфері охорони суспільної моралі має важливе теоретичне та практичне значення для вдосконалення національного законодавства, формування ефективної державної політики у сфері інформаційної безпеки та забезпечення балансу між свободою особи та захистом моральних засад суспільства.

Врегулювання суспільних відносин у сфері охорони суспільної моралі в Україні потребує формування системної моделі правового забезпечення, здатної забезпечити баланс між необхідністю захисту моральних засад суспільства, інформаційної безпеки держави та гарантуванням фундаментальних прав і свобод людини. В умовах глобалізації інформаційного простору, розвитку цифрових технологій та поширення транснаціональних інформаційних впливів традиційні механізми правового регулювання у сфері охорони суспільної моралі втрачають свою ефективність, що обумовлює необхідність модернізації національного законодавства відповідно до сучасних викликів.

Однією з ключових проблем сучасного правового регулювання у цій сфері є фрагментарність нормативно-правового забезпечення та відсутність єдиного концептуального підходу до визначення змісту суспільної моралі, критеріїв шкідливого інформаційного впливу, меж допустимого обмеження свободи вираження поглядів та системи суб'єктів забезпечення державної політики у відповідній сфері. Наявні нормативно-правові акти регулюють окремі аспекти інформаційної безпеки, захисту дітей, функціонування медіасфери та протидії поширенню окремих видів деструктивного контенту, однак не формують цілісного механізму охорони суспільної моралі в умовах цифрового середовища [1; 2].

У зв'язку з цим доцільним видається розроблення та прийняття комплексного нормативно-правового акта у сфері охорони суспільної моралі та безпечного інформаційного середовища, який би визначав принципи державної політики, систему суб'єктів правового регулювання, механізми моніторингу цифрового інформаційного простору, критерії шкідливого контенту, а також гарантії забезпечення прав людини та свободи слова. Водночас відповідне правове регулювання повинно ґрунтуватися на принципах верховенства права, правової визначеності, пропорційності та недопущення надмірного втручання держави у сферу свободи вираження поглядів.

Особливого значення в сучасних умовах набуває правове регулювання діяльності цифрових платформ та соціальних мереж, які стали основними каналами поширення інформації та інструментами інформаційного впливу. У зв'язку з цим перспективним напрямом є законодавче закріплення обов'язків цифрових платформ щодо оперативного реагування на поширення контенту, який містить пропаганду насильства, жорстокості, сексуальної експлуатації дітей, мови ворожнечі, суїцидальної поведінки або інших форм деструктивного інформаційного впливу [3]. Також доцільним є впровадження механізмів вікової верифікації користувачів, прозорості алгоритмів рекомендаційного контенту та відповідальності за поширення маніпулятивної інформації.

Окремої уваги потребує правове врегулювання використання технологій штучного інтелекту та алгоритмічних систем формування інформаційного контенту. Стрімкий розвиток технологій deepfake, автоматизованої генерації контенту та алгоритмічного таргетування створює нові ризики маніпулювання суспільною свідомістю та поширення деструктивного інформаційного впливу. У зв'язку з цим необхідним є нормативне визначення механізмів маркування контенту, створеного штучним інтелектом, встановлення відповідальності за використання цифрових технологій з метою маніпулювання громадською думкою та забезпечення прозорості функціонування інформаційних алгоритмів.

Водночас ефективне забезпечення охорони суспільної моралі неможливе виключно шляхом запровадження заборон чи обмежень. Важливим напрямом державної політики повинні стати розвиток медіаграмотності, цифрової культури та критичного мислення населення. У зв'язку з цим доцільним є системне впровадження медіаосвітніх програм у закладах освіти, реалізація інформаційно-просвітницьких кампаній та формування механізмів підвищення цифрової обізнаності населення в умовах сучасних інформаційних викликів.

Таким чином, удосконалення правотворчої діяльності у сфері охорони суспільної моралі повинно здійснюватися з урахуванням сучасних цифрових, інформаційних та воєнно-політичних викликів, міжнародних стандартів у сфері прав людини та необхідності формування комплексної системи захисту інформаційного простору держави та моральних засад суспільства.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про захист суспільної моралі» від 20.11.2003 № 1296-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1296-15#Text>
2. Стратегія інформаційної безпеки України : Указ Президента України від 28.12.2021 № 685/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#Text>
3. Recommendation CM/Rec(2018)1 of the Committee of Ministers to member States on media pluralism and transparency of media ownership. URL: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=0900001680790e13

DIGITALIZATION OF SCIENCE AND ITS IMPACT ON ACADEMIC ETHICS

Dariia Lisovska

*Bachelor's Student, Educational and Scientific Institute of Law,
State Tax University
Irpın, Ukraine*

Scientific supervisor: Viktoriia Mykolaiets

*Doctor of Law Sciences, Professor,
Head of the Legal Linguistics Department,*

*Educational and Scientific Institute of Law,
State Tax University
Irpın, Ukraine*

The rapid development of digital technologies has significantly transformed modern science and education. Today, researchers and students actively use electronic libraries, online databases, virtual conferences, and artificial intelligence systems in their scientific activities [1]. Digitalization has simplified access to scientific information and improved communication between scholars from different countries.

One of the main advantages of digitalization is the accessibility of scientific knowledge. Open-access platforms allow researchers to publish and distribute scientific materials quickly and efficiently. Digital technologies contribute to international cooperation and increase the effectiveness of scientific research. According to the OECD Digital Education Outlook, digital transformation has become one of the key factors in the modernization of global education systems [2].

Digital technologies also played an important role during the COVID-19 pandemic and under wartime conditions in Ukraine. Distance learning platforms and online communication tools ensured the continuity of educational and scientific processes. As a result, universities and research institutions were able to continue their activities despite difficult social conditions.

However, the digitalization of science creates serious ethical challenges. The large amount of information available on the Internet increases the risk of plagiarism and academic dishonesty. Students and researchers sometimes copy scientific materials without proper citation or present other people's ideas as their own. Such actions violate the principles of academic integrity and negatively affect the credibility of scientific research [3].

Particular attention should be paid to the use of artificial intelligence in education and science. Modern AI systems are capable of generating texts, summaries, analytical reports, and research materials in a very short time. Although such technologies improve productivity and simplify academic work, they also create ethical

problems related to authorship and originality. Many educational institutions are currently discussing the limits of acceptable AI use in academic activities.

Academic ethics is based on the principles of honesty, transparency, fairness, and responsibility. In the digital era, these principles become especially important. Universities should develop policies aimed at preventing plagiarism and promoting ethical scientific behavior. Educational institutions should also explain to students the importance of respecting intellectual property rights and proper citation rules.

Modern digital tools can help strengthen academic integrity. Today, universities actively use plagiarism detection systems that identify unethical borrowing in academic texts. StrikePlagiarism.com is one of the most popular systems used for checking scientific papers and student works. Such technologies help improve the quality of academic research and reduce the number of violations related to plagiarism.

Another important issue is the spread of misinformation in digital scientific environments. Scientists increasingly use social networks and online platforms to share research findings and communicate with society. Although this process contributes to the democratization of science, it also creates risks associated with unreliable information and manipulation. Researchers should therefore critically evaluate digital sources and follow ethical standards when publishing scientific materials online. Digitalization also influences the protection of intellectual property rights and personal data security. The storage of scientific materials in electronic systems requires effective cybersecurity measures. Unauthorized access to research data or illegal copying of scientific works may threaten academic freedom and scientific independence.

Consequently, digitalization has become an essential component of the development of modern science and education. Digital technologies expand opportunities for scientific cooperation, improve access to information, and increase research efficiency. At the same time, the development of digital science requires a high level of academic culture and ethical responsibility.

Therefore, the preservation of academic ethics should remain one of the main priorities of educational institutions and the scientific community. Only through the combination of technological innovation, academic integrity, and respect for intellectual property will it be possible to ensure the sustainable development of science in the digital age.

References

1. Pro osvitu : Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19?lang=en#Text> (date of access: 11.05.2026).
2. OECD Digital Education Outlook 2023. Paris: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-digital-education-outlook-2023_c74f03de-en.html (date of access: 11.05.2026).
3. REPORT ON THE ACTIVITIES OF THE NATIONAL AGENCY FOR HIGHER EDUCATION QUALITY ASSURANCE. Kyiv, 2022p. 154 ст. <https://en.naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2022/12/REPORT-ON-THE-ACTIVITIES-OF-THE-NATIONAL-AGENCY.pdf> (date of access: 11.05.2026).

СТАТУС АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК МОВИ МІЖНАРОДНОГО СПІЛКУВАННЯ В ЮРИДИЧНІЙ ПРАКТИЦІ УКРАЇНИ

Мар'яна Максимук

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Навчально-наукового інституту права
Державного податкового університету
м. Ірпінь, Україна*

Науковий керівник: Вікторія Миколаєць

*доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри правничої лінгвістики ННІП
Державний податковий університет
м. Ірпінь, Україна*

Англійська мова давно вийшла за межі однієї країни та культури. Сьогодні

це основний інструмент міжнародного спілкування у праві, дипломатії, бізнесі та науці. Де-юре вона є офіційною у 58 зі 196 держав світу, а також офіційною мовою ООН, ЄС, Ради Європи та НАТО [2]. Переважна більшість міжнародних договорів укладається саме англійською, а рішення ключових міжнародних судових органів, зокрема Міжнародного суду ООН та Міжнародного кримінального суду, публікуються цією мовою як однією з автентичних. Україна обрала курс на євроінтеграцію і, якщо ми хочемо повноцінно брати участь у житті цих організацій, потрібно говорити і писати їхньою мовою.

Конституція України закріплює статус української мови як єдиної державної, але водночас гарантує вільний розвиток і використання мов міжнародного спілкування [1]. Це створює конституційне підґрунтя для розширення сфери застосування англійської мови в юридичній площині. 4 червня 2024 року Верховна Рада прийняла Закон про застосування англійської мови в Україні [3]. Цей документ уперше чітко визначив, які категорії державних службовців зобов'язані знати англійську, і встановив правила її використання в органах влади, освіті, охороні здоров'я та транспорті. Закон передбачає поетапне впровадження вимог для посадових осіб найвищого рівня – протягом двох років з набрання чинності, для інших категорій – відповідно до окремого порядку, визначеного Кабінетом Міністрів. Правники, які працюють із міжнародними документами або представляють Україну в іноземних судах чи арбітражах, тепер мають підтверджувати свою мовну компетентність відповідно до закону.

Знання загальної англійської у праві недостатньо. Юридична англійська (legal English) – це окремий пласт мови зі своєю логікою, термінологією і навіть синтаксисом. Деякі поняття не мають прямого перекладу українською, наприклад «plea bargain», «estoppel» чи «injunction». Це цілі правові концепції, що виникли в рамках англосаксонської системи права. Варто зазначити, що навіть у рамках романо-германської правової сім'ї, до якої належить Україна, існує значна кількість термінів, запозичених з англосаксонської практики через уніфіковані міжнародні документи. Тому переклад юридичного тексту це завжди

інтерпретація. Саме цим і займається правнича лінгвістика, вивчає, як мова і право взаємодіють, де виникають непорозуміння і як їх уникнути.

За даними рейтингу EF English Proficiency Index, Україна займає 45-у позицію з-поміж 116 країн і входить до групи з середнім рівнем знання мови [4]. Це непогано, але недостатньо для юристів, які беруть участь у справах Європейського суду з прав людини або аналізують директиви ЄС.

Угода про асоціацію між Україною та ЄС [5] зобов'язує нашу державу поступово адаптувати своє законодавство до норм Євросоюзу. Цей процес неможливий без якісного перекладу тисяч сторінок директив, регламентів і рішень. Велику складність становлять так звані технічні директиви ЄС, які регулюють стандарти у сфері захисту прав споживачів, конкуренції, захисту персональних даних та корпоративного управління, адже у кожній із цих галузей існує розвинена англomовна термінологія, що не має однозначних українських відповідників. А якісний переклад у праві неможливий без людей, які розуміють правовий контекст, що стоїть за мовою. Саме тут правнича лінгвістика стає практичним інструментом євроінтеграції.

Окремої уваги заслуговує практика Європейського суду з прав людини. Україна традиційно є однією з держав із найбільшою кількістю звернень до ЄСПЛ. Щорічно розглядаються сотні справ за участю українських заявників. Значна частина цих справ потребує підготовки меморандумів, зауважень і відповідей англійською або французькою мовами. Якість правової аргументації, сформульованої іноземною мовою, зазвичай визначає результат розгляду.

Отже, англійська мова в українській юридичній практиці – це вже базова професійна вимога. Закон 2024 року закріпив це на рівні держави, але реальна зміна залежить від системи освіти. Від того, як готуватимуть юристів у вишах і наскільки серйозно ставитимуться до правничої лінгвістики як до окремої дисципліни. Підвищення рівня мовної підготовки правників це умова того, щоб Україна могла повноцінно захищати свої інтереси на міжнародній арені, у міжнародному арбітражі, у судах ЄС і ЄСПЛ, у переговорах із зарубіжними

партнерами та у процесі гармонізації законодавства. Правнича лінгвістика має посісти своє місце в серцевині юридичної освіти.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26.06.1945 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010
3. Закон України «Про застосування англійської мови в Україні» від 04.06.2024 р. № 3760-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3760-20>
4. Індекс володіння англійською мовою від EF URL: <https://www.ef.com/epi/regions/europe/ukraine/>
5. Угода про асоціацію між Україною та ЄС від 27.06.2014 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011

ЮРИДИЧНЕ КЛІШЕ ЯК ЕЛЕМЕНТ МОВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ДОКУМЕНТІВ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Вікторія Миколаєць

*доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри правничої лінгвістики ННІП
Державний податковий університет
м. Ірпінь*

У сучасному цивільному судочинстві процесуальні документи є основним засобом реалізації процесуальних прав учасників справи. Ефективність правової комунікації значною мірою залежить не лише від змісту таких документів, а й від особливостей їх мовного оформлення. Одним із характерних елементів юридичного мовлення виступають юридичні кліше – усталені мовні конструкції, які регулярно використовуються під час складання процесуальних документів та забезпечують стандартизацію юридичної комунікації.

Цивільний процесуальний кодекс України встановлює вимоги до форми та

змісту процесуальних документів. Зокрема, стаття 175 ЦПК України визначає обов'язкові реквізити позовної заяви, а статті 178, 183 та інші норми регламентують зміст відзивів, заяв і клопотань [1]. Незважаючи на відсутність у законі прямого переліку мовних формул, процесуальні приписи фактично формують систему типових мовних моделей, які відтворюються у практиці цивільного судочинства.

Аналіз процесуальних документів свідчить про широке використання стандартизованих юридичних кліше. Найчастіше вони застосовуються у вступній, мотивувальній та прохальній частинах процесуальних документів [2].

Термін «юридичне кліше» доцільно розуміти як стійку мовну конструкцію, що використовується у правовій комунікації для стандартизованого вираження юридично значущої інформації. Такі конструкції сприяють забезпеченню однозначності викладу, скорочують час на підготовку документів та полегшують сприйняття тексту судом.

Таблиця 1. Основні юридичні кліше у процесуальних документах цивільного судочинства

Юридичне кліше	Вид документа	Основна функція
<i>«На підставі викладеного»</i>	позовна заява, відзив, пояснення	підсумування аргументації
<i>«Керуючись статтями ... ЦПК України»</i>	позовна заява, клопотання, скарга	правове обґрунтування вимог
<i>«Прошу суд»</i>	позовна заява, клопотання	формулювання прохальної частини
<i>«Додатки»</i>	усі процесуальні документи	оформлення переліку доказів
<i>«Вважаю за необхідне»</i>	пояснення, клопотання	аргументація процесуальної позиції
<i>«До позовної заяви додаються»</i>	позовна заява	посилання на докази та додатки

Дослідження показує, що юридичні кліше виконують кілька важливих функцій.

По-перше, стандартизаційну функцію. Використання усталених мовних

формул забезпечує єдність оформлення процесуальних документів незалежно від суб'єкта їх складання. Це особливо важливо з огляду на формалізований характер цивільного процесу.

По-друге, комунікативну функцію. Завдяки типовим конструкціям суддя та інші учасники процесу швидше орієнтуються у структурі документа та його змісті. Повторюваність мовних моделей сприяє ефективному сприйняттю інформації та мінімізує ризик неправильного розуміння правової позиції сторони.

По-третє, юридичні кліше виконують функцію забезпечення правової визначеності. Використання перевірених формулювань дозволяє уникати двозначності та сприяє точному вираженню процесуальних вимог. Наприклад, конструкція «Прошу суд» є усталеним способом формулювання прохальної частини позовної заяви чи клопотання та забезпечує чітке визначення предмета звернення до суду [1, 2].

Водночас надмірна шаблонізація процесуальних документів може негативно впливати на якість юридичного письма. Безкритичне копіювання усталених мовних конструкцій нерідко призводить до перевантаження тексту зайвими повтореннями та зниження рівня його індивідуалізації. Тому використання юридичних кліше має поєднуватися з дотриманням принципів логічності, точності та зрозумілості викладу.

Використання юридичних кліше є характерним не лише для українського цивільного судочинства, а й для англо-американської правової традиції. Аналіз положень Civil Procedure Rules Великої Британії та Federal Rules of Civil Procedure США свідчить про широке застосування стандартизованих мовних конструкцій у процесуальних документах [3; 4]. Так, українському кліше «Прошу суд» функціонально відповідають конструкції «*The claimant seeks*» або «*The plaintiff requests*», які використовуються для формулювання позовних вимог. Для обґрунтування правової позиції сторони застосовуються формули «*Pursuant to Rule...*» або «*Under Rule...*», що за своїм призначенням є близькими

до українського вислову «Керуючись статтями...». Підсумування аргументації в англomовних процесуальних документах нерідко здійснюється за допомогою конструкцій «*Based on the foregoing*» або «*For the foregoing reasons*», які функціонально співвідносяться з кліше «На підставі викладеного». Крім того, для посилання на додані документи використовуються сталі вирази «*Attached hereto are...*» чи «*Attached as Exhibit...*», тоді як аргументація процесуальної позиції може оформлюватися через конструкцію «*It is submitted that...*». Зазначені приклади свідчать про наявність подібних механізмів стандартизації юридичного мовлення в різних правових системах, незважаючи на відмінності у правових традиціях та процесуальному регулюванні.

Отже, юридичні кліше є важливим елементом мовної організації процесуальних документів у цивільному судочинстві. Вони забезпечують стандартизацію юридичного мовлення, сприяють ефективності правової комунікації та реалізації принципу правової визначеності. Аналіз норм ЦПК України, зразків процесуальних документів, а також окремих положень британського та американського процесуального законодавства дозволяє зробити висновок, що юридичні кліше є універсальним інструментом організації юридичного тексту незалежно від правової системи. Їх використання сприяє уніфікації процесуальної комунікації, підвищує зрозумілість процесуальних документів та забезпечує належну реалізацію процесуальних прав учасників судового розгляду.

Список використаних джерел

1. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV // Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
2. Миколаєць В. А., Котович І. О. Принципи та процедури судочинства («Цивільне судочинство») : навчальний посібник. Ірпінь : Державний податковий університет, 2024. 150 с. URL: <https://dpu.edu.ua/images/Documents/NAUKA/Naukova%20biblioteka/Navcalno->

[metodicna%20literatura/P/Principi ta proceduri sudocinstva.pdf](#)

3. Civil Procedure Rules. Part 7: How to start proceedings. Rules 7.2–7.4 // Legislation.gov.uk. URL: <https://www.legislation.gov.uk/uksi/1998/3132/part/7>

4. Federal Rules of Civil Procedure. Rule 8: General Rules of Pleading // Legal Information Institute, Cornell Law School. URL: https://www.law.cornell.edu/rules/frcp/rule_8

MANIPULATION IN LEGAL TEXTS: HOW LANGUAGE INFLUENCES COURT DECISIONS

Karolina Ostaletska

*Bachelor's Student, Educational and Scientific Institute of Law,
State Tax University
Irpın, Ukraine*

Scientific supervisor: Viktoriia Mykolaiets

*Doctor of Law Sciences, Professor,
Head of the Legal Linguistics Department,
Educational and Scientific Institute of Law,
State Tax University
Irpın, Ukraine*

The relevance of this topic is determined by the growing role of linguistic means in the process of legal argumentation within modern legal communication. Legal communication is not only a transmission of information but also a means of influencing the perception of facts and evidence. Of particular importance in this process is the rhetorical presentation of a legal position, as the formulation of case circumstances, presentation of evidence, and justification of the parties' positions may affect their interpretation by the court. Therefore, linguistic rhetoric serves as an important tool in judicial practice.

The aim of this work is to study linguistic means of influence in legal texts and to determine their relationship with the phenomenon of linguistic manipulation.

First of all, it is necessary to define the concept of linguistic manipulation. In

general terms, it implies influencing the recipient's perception and emotions in order to achieve the speaker's benefit. In scholarly literature, linguistic manipulation is considered a type of covert psychological influence aimed at inducing an individual or a group of individuals to act in ways that may not correspond to their own interests or conscious intentions.

Linguistic rhetoric and its means can be regarded as tools of persuasion in the communication process. At the same time, certain elements of rhetoric approach manipulative strategies, as they are capable of influencing the perception of information and the formation of conclusions. As researchers note, the effectiveness of courtroom speeches largely depends on the ability to use linguistic means to achieve communicative goals, while psycholinguistic analysis allows the identification of hidden meanings and emotional influences in the process of argumentation (O. Petrivna, V. S. Kshyvitskyi).

In scientific literature, a wide range of linguistic means of manipulative influence used in court speeches is distinguished. These include emotionally evaluative vocabulary, euphemization, substitution of concepts, appeal to authority, generalization, and violation of logical connections. Such linguistic constructions are aimed at shaping an emotional attitude toward events, which may replace their neutral evaluation.

Among the most universal techniques of manipulative influence is the use of expressive language means, in particular lexical and syntactic repetition, rhetorical questions, metaphors, comparisons, and irony, as they create an emotional coloring of statements and influence information perception.

A separate technique is the repetition of the same idea in different words, which creates an effect of its "obviousness" and contributes to the uncritical acceptance of information, embedding it in the recipient's consciousness even without additional analysis. This effect is explained by the peculiarities of human perception, where familiar information is often perceived as more reliable.

Another important element is the principle of "selective truth," which consists

of the selective presentation of information, when only part of the facts is communicated, allowing the overall perception of an event to be altered without directly distorting the truth.

In addition, appeal to authority plays an important role in the structure of linguistic influence. It involves the use of references to experts, specialists, or anonymous sources to strengthen the credibility of information. In such cases, the mere presence of an “authoritative” source creates trust in the statement, even without verification of its validity. This effect is reinforced by generalized formulations such as “scientists have proven” or “experts believe,” when the specific source is not specified.

Another widespread technique is euphemization, i.e., the replacement of direct and emotionally neutral naming with softer or indirect expressions. This method of linguistic expression allows for the alteration of emotional perception of an event without changing its essence. For example, replacing negatively colored terms with neutral or softened formulations may reduce critical evaluation and influence the interpretation of facts in legal discourse.

As a result of this work, the main linguistic means of influence in legal texts and their connection with linguistic manipulation were examined. It was established that various rhetorical techniques are actively used in judicial and legal communication, including emotionally charged vocabulary, repetition, appeals to authority, and euphemisms, which can influence how information is perceived and how conclusions are formed.

Thus, it can be concluded that linguistic means in legal discourse perform not only an informative function but can also be used as a tool of influence on the recipient’s perception. This demonstrates a close connection between rhetorical techniques and linguistic manipulation in the process of judicial argumentation.

References

1. Lyaska O. P., Kshevetskyi V. S. Psycholinguistic analysis of persuasive effectiveness in court speeches: theoretical foundations and linguistic aspects //

Bulletin of Kharkiv National University of Internal Affairs. — 2024. — № 4 (107). — С. 255–266. — DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2024.4.23>.

2. Maistrenko S. Manipulation, polemics, logical techniques, rhetorical techniques, suggestion / S. Maistrenko // Cherkasy Educational-Scientific Institute of Banking University. — [s. a.]. — URL: <https://share.google/byPPIEMuEWyfU16Ns> (дата звернення: 04.05.2026).

3. Nevelska-Hordieieva O. P., Nechytailo V. O. “Black rhetoric” as a manipulative technique // Bulletin of the Yaroslav Mudryi National Law University. Series: Philosophy, Philosophy of Law, Political Science, Sociology. — 2021. — № 2. — С. 81–92. — URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnyua_2021_2_7.

ЮРИСЛІНГВІСТИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Тамара Пілюгіна

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри правничої лінгвістики
Державного податкового університету
м. Ірпінь, Україна*

Сучасний етап розвитку українського суспільства характеризується активними процесами реформування правової системи, євроінтеграційними змінами і модернізацією вищої освіти. У цих умовах особливого значення набуває професійна підготовка юристів, важливою складовою якої є лінгвоправова компетентність. Професійна діяльність правника безпосередньо пов'язана з мовою права, юридичною аргументацією, тлумаченням нормативно-правових актів, складанням процесуальних документів і здійсненням професійної комунікації.

Метою дослідження є розкрити сутність правничої лінгвістики та її роль в удосконаленні мовної підготовки майбутніх юристів відповідно до сучасних

освітніх стандартів, міжнародних вимог і розвитку цифрових технологій у правничій діяльності.

Провідними дослідниками правничої лінгвістики у системі професійної підготовки юристів у закладах вищої освіти є Наталія Артикуца, яка вивчала мову права, юридичний дискурс, проблеми правничої комунікації і Леонід Мамут, який розглядав професійну культуру юриста, юридичну етику і професійну комунікацію. Зарубіжними ученими, які досліджували проблеми лінгвоправової підготовки є Чаїм Перельман як один із засновників сучасної теорії аргументації, Теун ван Дейк, який вивчав дискурс, юридичну комунікацію, мовленнєві структури і критичний аналіз тексту тощо.

Основними компонентами лінгвоправової підготовки є мовна, термінологічна, комунікативна компетентності та юридичне письмо [5, с. 201].

Мовна компетентність передбачає знання норм української літературної мови, правильне слововживання, володіння офіційно-діловим стилем і дотримання мовних норм. *Термінологічна* компетентність полягає у тому, що юрист повинен знати юридичну термінологію, правильно використовувати правничі терміни, розуміти зміст правових понять, володіти міжнародною юридичною термінологією. *Комунікативна* компетентність включає професійне мовлення, юридичну аргументацію, навички ведення дискусії, культуру спілкування і судову риторику. *Юридичне письмо* передбачає формування навичок складання процесуальних документів, написання договорів, підготовки позовних заяв, створення нормативно-правових актів, оформлення правових висновків. Юридичний текст має бути логічним, чітким, аргументованим і юридично грамотним.

Одним із ключових завдань лінгвоправової підготовки є формування *мовно-комунікативної компетентності* майбутніх юристів. Вона включає знання норм сучасної української літературної мови, володіння юридичною термінологією, уміння аналізувати правові тексти, навички професійної усної і письмової комунікації, здатність до юридичної аргументації, навички публічного

виступу і ведення дискусії [2, с. 188].

Подальший розвиток лінгвоправової підготовки потребує модернізації юридичної освіти у закладах вищої освіти України. Досліджено, що серед основних *тенденцій* розвитку лінгвоправової підготовки юристів можна виокремити: компетентнісний підхід до навчання, інтеграцію цифрових технологій у правничу діяльність, розвиток юридичного перекладу і правничої риторики, міждисциплінарний характер освіти і посилення практичної складової навчання [4, с. 14].

Компетентнісний підхід як тенденція розвитку лінгвоправової підготовки юристів – це сучасна освітня концепція, яка орієнтує процес професійної підготовки не лише на засвоєння знань, а передусім на формування здатності майбутнього юриста ефективно діяти у реальних професійних ситуаціях, використовуючи мовні, комунікативні, правові та аналітичні компетентності [1, с. 150]. Він став основою реформування освіти відповідно до принципів Болонського процесу, європейського простору вищої освіти, стандартів професійної мобільності. Для юриста це означає необхідність володіння юридичною мовою, здатність працювати з міжнародними документами та участі у міжнаціональній правовій комунікації.

Інтеграція цифрових технологій у лінгвоправову підготовку юристів охоплює використання електронних освітніх ресурсів, цифрову правову комунікацію, застосування онлайн-платформ, роботу з юридичними базами даних, використання штучного інтелекту, електронне документування, дистанційне і змішане навчання (онлайн-лекції, відео конференції, вебіари. інтерактивні курси, електронне тестування, віртуальні навчальні середовища) з метою формування професійних мовленнєвих, правових, комунікативних і цифрових компетентностей [3, с. 502].

Штучний інтелект поступово стає важливим елементом юридичної діяльності. Так, у лінгвоправовій підготовці використовуються системи автоматичного аналізу текстів, чат-боти, перекладачі юридичних текстів,

генератори документів, інтелектуальні пошукові системи. Це сприяє розвитку навичок роботи з LegalTech, автоматизації юридичного аналізу, підвищенню ефективності професійної діяльності.

Розвиток юридичного перекладу відбувається у контексті європейської інтеграції України, що зумовлює необхідність підготовки юристів, здатних працювати з іншомовними правовими текстами і міжнародними документами [5, с. 170]. У процесі навчання здобувачі опановують юридичну термінологію, особливості офіційно-ділового стилю, техніку перекладу правових текстів, навички професійного письма.

Розвиток правничої риторики спрямований на формування високого рівня професійної комунікації, культури мовлення, навичок переконання та аргументації. Правнича риторика – це галузь професійної риторики, що вивчає закономірності юридичного мовлення, мистецтво правового переконання та особливості професійної комунікації юриста [1, с. 190].

Міждисциплінарний характер освіти забезпечує інтеграцію правничих, мовних, комунікативних, психологічних та цифрових знань, що сприяє формуванню компетентного, мобільного і конкурентоспроможного фахівця. Такий підхід дозволяє підготувати юриста, здатного ефективно діяти в умовах сучасного інформаційного суспільства, здійснювати професійну комунікацію, працювати з комплексними правовими проблемами та адаптуватися до постійних змін у правовому середовищі.

Посилення практичної складової освіти спрямоване на формування професійно компетентного фахівця, здатного ефективно застосовувати мовні і правові знання у практичній діяльності. Практикоорієнтоване навчання забезпечує розвиток професійного мовлення, комунікативних навичок, правничої риторики, юридичного письма і здатності до вирішення реальних правових проблем. [3, с. 609].

Отже, доведено, що сучасний розвиток правничої освіти вимагає модернізації системи мовної підготовки шляхом упровадження інноваційних

методик навчання, інтеграції цифрових технологій і посилення практичної спрямованості освітнього процесу.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні можливостей використання штучного інтелекту та технологій обробки природної мови у сфері юридичної освіти та правничої комунікації.

Список використаних джерел

1. Артикуца Н. В. Мова права і юридична термінологія: навч. посіб. Вид. 2-ге, змін. і доп. Київ, 2004. 277 с.
2. Любченко М. І. Юридична термінологія: поняття, особливості, види: монографія. Харків: Права людини, 2015. 280 с.
3. Основи юридичної лінгвістики: навч. посіб. Київ: Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2020. 640 с.
4. Скорофатова А.О. Лінгвістичні аспекти юридичної техніки: юридична дефініція, презумпція та фікція. *Нова філологія*. 2024. № 93. С. 183-191.
5. Правнича лінгвістика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Проценко Г. П. та ін. Київ, 2010. 309 с.

MODERN CHALLENGES IN LEGAL LINGUISTICS: ISSUES OF ATTRIBUTION, INTERPRETATION, AND STYLISTICS IN LEGAL TEXTS WITHIN A GLOBALIZED LEGAL ENVIRONMENT

Vladyslav Rozlomii

*Bachelor's Student, Educational and Scientific Institute of Law,
State Tax University
Irpın, Ukraine*

Scientific supervisor: Tamara Piliuhina

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Legal Linguistics Department
Educational and Scientific Institute of Law
State Tax University
Irpın, Ukraine*

Digitalization and globalization have continuously transformed the modern model of legal linguistics. Legal texts are no longer static documents confined within legal foundation. It's also worth noting that they manage in a multilingual space where different legal cultures, terminological systems, and digital content invention systems interact. The key challenges of today include the attribution of authorship to texts, guaranteeing the accuracy of translations in the context of international communications, and the evolution of established legal style.

The Problem of Linguistic Attribution and Authorship in the Digital Space

In my opinion, one of the major complications is the issue of text attribution, which is becoming increasingly relevant due to the rapid development of artificial intelligence. Traditional methods of forensic linguistics, based on the study of an author's unique style, are losing their individuality in the context of automated document generation. When legal texts are generated using algorithms or edited in cloud services, the signatures of the original author's style disappear. This creates significant risks to legal certainty, as determining the true source of intent in contracts or official statements becomes an extremely complex task requiring the implementation of innovative online methods of linguistic analysis.

The Transformation of Legal Style: Striking a Balance Between Professional Canon and Transparency of Expression

The next significant challenge worth noting is the rethinking of legal stylistics. Historically, legal language functioned as a closed system, full of archaisms and complex syntactic constructions known as "legalese." However, modern societal demands for institutional clarity have spurred a global movement for "plain language," known as the Plain Language Movement. At present, lawyers face the important task of striking a balance between a high level of professional precision and the accessibility of legal texts to the general public. The development of a modern international legal standard capable of removing language barriers without compromising strict legal logic is one of the most important tasks of modernized legal linguistics.

Digital Phonoscopy and Linguistic Expertise: Effective Tools for the

Evidence Base

In the context of the globalization of the legal landscape, there is an urgent need to update approaches to the use of linguistic knowledge within the judicial process. The study of spoken language, as well as messages transferred via instant messaging apps, is becoming increasingly important. The relevance of this issue arises from the fact that legal relationships are often established in an informal manner, which, despite its appearance, creates significant legal consequences – for example, during the discussion of contractual terms.

The supreme challenge for a linguistic expert is to objectively determine the true motives of the sides, divide between threats and emotional hyperbole, and verify the authenticity of digital evidence. Thus, linguistic analysis becomes a crucial element of the evidentiary system, particularly in arguments concerning the protection of honor, dignity, and business reputation within the international digital space.

Conclusion: Prospects for Interdisciplinary Legal Research

In conclusion, I would like to note that in the era of globalization, legal linguistics has experienced significant changes. It is transforming into an implemented field that plays a critical role in confirming stability of the international legal order. Solving problems related to attribution, text interpretation, and stylistics requires the integration of philological expertise, data analysis tools, and comparative law. Ultimately, this kind of integrated framework is exactly what the legal system needs to remain functional and resilient in our increasingly complex, tech-driven, and multilingual world.

References

1. Fobbe E. Text-Linguistic Analysis in Forensic Authorship Attribution
URL: <https://www.languageandlaw.eu/jll/article/view/78/50>
2. Kmetuk-Podubinska K. Copyright in the Digital Environment.
URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/223/5968/12487-1?inline=1>

3. Kononov I., Nuzhna J., Khobta S. Interdisciplinary Research: Opportunities and Methodological Problems.
URL: <https://grani.org.ua/index.php/journal/article/view/2247/2216>
4. Shevchenko L., Sizonov D. Linguistic Analysis
URL: <https://www.academia.edu/49424470>

УДОСКОНАЛЕННЯ ПОНЯТТЯ ПРИХОВУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Сергій Сарайли

*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Навчально-наукового інституту права
Державного податкового університету
м. Ірпінь, Україна*

В умовах сучасної трансформації кримінальної юстиції України, адаптації національного законодавства до стандартів Європейського Союзу та реалізації курсу на європейську інтеграцію особливого значення набуває вдосконалення кримінально-правових механізмів запобігання злочинності. Одним із важливих напрямів такого вдосконалення є уточнення та розвиток понятійно-категоріального апарату кримінального права, зокрема поняття приховування кримінального правопорушення. Актуальність зазначеної проблематики обумовлена як необхідністю забезпечення ефективності кримінально-правової кваліфікації, так і потребою формування єдиної правозастосовної практики відповідно до європейських стандартів верховенства права, правової визначеності та юридичної передбачуваності.

Практика застосування кримінального законодавства свідчить про наявність низки проблем, пов'язаних із неоднозначним тлумаченням ознак приховування кримінального правопорушення, його відмежуванням від співучасті, пособництва, перешкоджання правосуддю та інших суміжних

кримінально-правових явищ. Особливої актуальності ці питання набувають в умовах зростання організованої злочинності, корупційних правопорушень, кіберзлочинності, а також кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки в умовах воєнного стану. Сучасні механізми приховування кримінально протиправної діяльності дедалі частіше пов'язані з використанням цифрових технологій, криптографічних засобів, електронних комунікацій та транснаціональних фінансових схем, що потребує переосмислення традиційних підходів до визначення відповідного поняття.

Додаткової актуальності дослідженню надає процес гармонізації кримінального законодавства України із законодавством Європейського Союзу та практикою Європейського суду з прав людини. Європейські стандарти у сфері кримінальної юстиції орієнтовані на забезпечення балансу між ефективністю запобігання злочинності та дотриманням фундаментальних прав людини, що вимагає чіткості, визначеності та системності кримінально-правових норм [1]. У зв'язку з цим удосконалення поняття приховування кримінального правопорушення має не лише теоретичне, а й важливе практичне значення для розвитку сучасного кримінального права України, підвищення ефективності правозастосовної діяльності та забезпечення відповідності національного законодавства європейським правовим стандартам.

Приховування кримінального правопорушення - це умисна діяльність особи, не обіцяна заздалегідь виконавцю кримінального правопорушення, спрямована на унеможливлення, ускладнення або перешкоджання виявленню кримінального правопорушення, встановленню особи правопорушника, джерел походження майна, здобутого кримінально протиправним шляхом, знарядь вчинення кримінального правопорушення, слідів кримінально протиправної діяльності чи інших обставин, що мають значення для кримінального провадження, шляхом приховування особи правопорушника, знарядь, засобів, слідів, предметів кримінального правопорушення, інформації, документів, цифрових даних або іншим способом сприяння уникненню кримінальної

відповідальності.

В умовах цифровізації суспільних відносин та розвитку сучасних форм злочинності до форм приховування кримінального правопорушення також доцільно відносити дії, пов'язані з незаконним видаленням, модифікацією, блокуванням або приховуванням електронної інформації, цифрових слідів, електронних документів, криптографічним маскуванням інформації, використанням анонімізованих цифрових сервісів та інших інформаційно-комунікаційних технологій з метою ускладнення виявлення кримінального правопорушення або особи, яка його вчинила.

Дослідження зарубіжного досвіду свідчить, що у більшості європейських держав приховування кримінального правопорушення розглядається як самостійне кримінально каране діяння або як форма перешкоджання здійсненню правосуддя. Водночас підходи до нормативного визначення відповідальності за такі дії суттєво відрізняються залежно від особливостей правової системи, традицій кримінального права та моделі кримінальної юстиції.

У кримінальному законодавстві Німеччини відповідальність за приховування злочину передбачена положеннями Кримінального кодексу ФРН (Strafgesetzbuch), зокрема у формі перешкоджання кримінальному переслідуванню (Strafvereitelung). Відповідальність настає за умисні дії, спрямовані на унеможливлення або ускладнення притягнення особи до кримінальної відповідальності [2]. Особливістю німецького підходу є широке розуміння способів приховування, включаючи як фізичне приховування особи чи доказів, так і надання неправдивої інформації або знищення доказової бази.

У Франції відповідні положення закріплені у Кримінальному кодексі Французької Республіки, де приховування злочинця або сприяння уникненню кримінальної відповідальності розглядається як посягання на діяльність органів правосуддя [3]. Французьке законодавство також передбачає відповідальність за приховування майна, здобутого злочинним шляхом, та за невиконання обов'язку повідомлення про окремі тяжкі злочини.

У кримінальному праві США значна увага приділяється відповідальності за obstruction of justice - перешкоджання правосуддю. Відповідні норми охоплюють широкий спектр дій, зокрема приховування доказів, вплив на свідків, знищення електронної інформації, приховування осіб, причетних до злочину, та інші дії, спрямовані на ускладнення розслідування або судового розгляду [4]. Особливого розвитку у США набули механізми відповідальності за цифрове приховування кримінальних правопорушень, пов'язаних із видаленням електронних даних, використанням криптографічних технологій та перешкоджанням цифровим розслідуванням.

У законодавстві держав Європейського Союзу простежується тенденція до розширення кримінально-правового розуміння приховування кримінально протиправної діяльності з урахуванням сучасних форм транснаціональної та кіберзлочинності. Значна увага приділяється криміналізації приховування активів, легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, а також використанню цифрових технологій для приховування слідів кримінального правопорушення.

Аналіз зарубіжного досвіду дозволяє дійти висновку, що сучасне кримінально-правове регулювання приховування кримінального правопорушення повинно охоплювати не лише традиційні форми фізичного приховування особи чи доказів, а й новітні цифрові способи приховування кримінально протиправної діяльності. У зв'язку з цим перспективним для України є вдосконалення кримінального законодавства з урахуванням європейських стандартів протидії перешкоджанню правосуддю, цифровому приховуванню доказів та транснаціональним формам злочинності.

Отже, з урахуванням сучасних тенденцій розвитку кримінального законодавства, європейських підходів до криміналізації перешкоджання правосуддю, а також поширення цифрових форм злочинної діяльності, приховування кримінального правопорушення доцільно визначати як умисну діяльність особи, не пов'язану із заздалегідь обіщаним співучастю у

кримінальному правопорушенні, спрямовану на унеможливлення, ускладнення або перешкоджання виявленню кримінального правопорушення, встановленню особи правопорушника, слідів кримінально протиправної діяльності, доказів, майна, одержаного злочинним шляхом, чи інших обставин, що мають значення для кримінального провадження, шляхом приховування особи правопорушника, знищення, модифікації або приховування інформації, документів, цифрових даних, знарядь чи предметів кримінального правопорушення або іншим способом сприяння уникненню кримінальної відповідальності.

Список використаних джерел

1. Directive (EU) 2017/541 of the European Parliament and of the Council of 15 March 2017 on combating terrorism. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32017L0541>
2. Strafgesetzbuch (StGB) – German Criminal Code. URL: https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/
3. Code pénal français (French Criminal Code). URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006070719/
4. United States Code. Title 18 – Crimes and Criminal Procedure. URL: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18>

CORPUS LINGUISTICS AS A TOOL FOR MONITORING THE QUALITY OF LEGAL TEXTS IN THE CONTEXT OF UKRAINE'S EUROPEAN INTEGRATION

Kateryna Tishechkina

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Foreign Languages
Mykolaiv National Agrarian University
Mykolaiv, Ukraine*

Ukraine's accession pathway to the European Union requires the systematic transposition of thousands of EU directives, each carrying precise terminological requirements that must be faithfully rendered in Ukrainian law. EU candidate status was granted to Ukraine by the European Council on 23 June 2022, and formal accession negotiations were opened at the first Intergovernmental Conference in Luxembourg on 25 June 2024 (European Council, 2024) [1]. The negotiations are structured around 33 policy chapters, and compliance with the EU *acquis* – the entire body of EU law – constitutes the primary benchmark for reform. Ambiguous or inconsistent legal formulations in transposed legislation undermine legal certainty and impede harmonisation, creating risks both for domestic legal coherence and for Ukraine's progress in the accession process [2].

This paper examines corpus linguistics as a systematic and scalable instrument for monitoring the linguistic quality of Ukrainian legal texts in the context of the country's European integration process. Against the background of Ukraine's formal candidacy for EU membership, the paper argues for the establishment of a dedicated national legal corpus as a matter of strategic language policy. Drawing on recent scholarship in corpus-assisted legal discourse analysis and EU terminological studies, the article outlines the theoretical rationale, corpus architecture, and practical applications of such a system, and situates the Ukrainian case within broader European precedents of corpus-based legislative modernisation.

Despite growing scholarly interest in Ukrainian legal linguistics, the field lacks data-driven methodologies for large-scale quality monitoring. Corpus linguistics – the empirical study of language through structured, machine-readable collections of authentic texts – offers a compelling solution [3]. By enabling automated analysis of legislative datasets, corpus-based methods can detect terminological anomalies, inconsistencies across normative acts that complicates the reform of Ukrainian law. The present paper argues that constructing a dedicated national legal corpus should be treated as a matter of strategic linguistic policy, comparable in urgency to the legislative and institutional reforms already under way.

Corpus-assisted legal discourse analysis has expanded considerably since the early 2000s, demonstrating its utility for statutory interpretation, terminological research, and comparative legal translation. Legal texts are characterised by formulaic language, a specialised lexicon, and syntactically dense structures whose primary function is normative precision. These properties make legal language particularly well-suited to corpus investigation: the high frequency of key terms, the regularity of collocational patterns, and the availability of large digitised legislative repositories all create ideal conditions for automated analysis.

A central methodological insight comes from Lin et al. (2023), who conducted a large-scale quantitative analysis of syntactic complexity across translated and original-language legal texts. Their study demonstrates that translated legal texts tend to exhibit measurably lower syntactic complexity than their source-language counterparts – a finding with direct implications for the design of corpus-based quality benchmarks for legislative translation [3]. Where translated Ukrainian texts deviate systematically from the syntactic norms of the EU source legislation, corpus analysis can identify and flag those deviations at scale. Frequency distributions of key terms, collocational patterns, and keyword-in-context (KWIC) analysis allow researchers to map the semantic structure of a given legislative system and to detect departures from established usage norms.

From the perspective of EU terminology, Robertson and Mac Aodha (2023) note that EU legal language is amenable to corpus analysis because its inherently multilingual terminological system generates constant pressure towards cross-linguistic equivalence [4]. This structural property – each EU legal text constituting a single multilingual message – facilitates automated consistency checking across language versions, and provides a model directly applicable to the Ukrainian context as Ukrainian becomes, in effect, a working language of the accession process.

Effective quality monitoring requires a representative corpus of Ukrainian legislative texts encompassing normative acts adopted both before and after independence, alongside official Ukrainian translations of EU legislation. A diachronic

dimension is essential for tracing terminological evolution over time and for isolating periods of peak Soviet lexical influence – a task of particular importance given that certain legal fields in Ukraine continue to employ terminology shaped by Soviet jurisprudence rather than continental European legal traditions.

The corpus must be annotated with part-of-speech tagging, named entity recognition, and domain-specific semantic labels to enable fine-grained linguistic analysis. The corpus architecture should also accommodate parallel alignment between Ukrainian normative acts and their EU-language counterparts, particularly in domains where conceptual equivalence is most contested, such as competition law, environmental regulation, and data protection. The *Interinstitutional Agreement on Better Law-Making* and related EU legislative drafting conventions offer an additional normative framework against which Ukrainian legislative language can be benchmarked. As Robertson and Mac Aodha (2023) observe, terminological information in the EU context is recorded and disseminated through the IATE (Interactive Terminology for Europe) database, which functions as the primary infrastructure for maintaining conceptual equivalence across the Union's 24 official languages – a model directly replicable in Ukrainian institutional practice through the development of a comparable national terminological resource [4].

Ukraine's accession to the EU is not only a political and institutional process but also, fundamentally, a linguistic one. Since the granting of candidate status in 2022, Ukraine has been under an obligation to progressively implement the *acquis* across 35 policy areas, ranging from the free movement of persons and goods to environmental law and consumer protection [2]. Each of these domains carries its own terminological infrastructure, and the quality of legislative transposition depends in large measure on whether Ukrainian legal language is capable of expressing EU legal concepts with sufficient precision and consistency.

The linguistic challenge is compounded by the legacy of Soviet legal culture. Decolonising legal language is therefore not merely a cultural or political imperative; it is a technical prerequisite for effective *acquis* transposition. Corpus linguistics

provides a mechanism for making this process systematic and auditable, rather than relying on the ad hoc judgements of individual drafters or translators. A national legal corpus, integrated into the drafting workflows of the Ministry of Justice and the parliamentary drafting services, would provide exactly such a tool – one capable of flagging terminological inconsistencies, tracking the evolution of key legal concepts over successive legislative acts, and producing evidence-based recommendations for standardisation.

A corpus-based quality monitoring system for Ukrainian legal texts has multiple practical applications that address both immediate drafting needs and longer-term research and training requirements. At the level of legislative production, such a system can function as a real-time drafting aid, flagging non-standard or inconsistent terminology at the point of composition and thereby reducing the volume of post-adoption amendments required to correct linguistic errors. This function is analogous to the terminological advisory tools already embedded in the EU's institutional drafting environments.

At the level of comparative legal research, corpus analysis can systematically reveal divergences between Ukrainian and EU legal terminology in high-priority domains such as competition law, environmental regulation, financial services, and data protection – domains that feature prominently in the early stages of Ukraine's accession negotiations. Such analysis would generate a publicly available terminological map of alignment and misalignment, supporting both legislative drafters and legal scholars working on harmonisation. Robertson and Mac Aodha (2023) identify the IATE database as the institutional model for this kind of terminological infrastructure [4], and its replication at the national level – adapted to the specific demands of Ukrainian legal culture – represents a realistic and achievable objective.

For legal translator training and certification, a national legal corpus would provide an empirical foundation for curriculum development, enabling trainers to ground instruction in the actual linguistic behaviour of Ukrainian legislative texts

rather than in abstract prescriptions. Translators working on EU-Ukraine legal texts would benefit particularly from access to aligned parallel corpora that illustrate the terminological choices made by official translators in comparable domains.

Corpus linguistics offers a robust and scalable methodology for monitoring legal text quality in Ukraine's EU integration context. By combining automated large-scale analysis with expert validation, corpus-based systems can detect terminological inconsistencies, track the decolonisation of legal language, and support the progressive alignment of Ukrainian legislation with EU norms. The syntactic and terminological evidence reviewed in this paper – in particular, the findings of Lin et al. (2023) [3] on the plain-language effects of legislative translation, and the terminological framework proposed by Robertson and Mac Aodha (2023) [4] for EU multilingual law – underscores the scientific viability and practical urgency of this approach.

Ukraine's accession trajectory has made the linguistic quality of transposed law a matter of direct political consequence. The construction of a national Ukrainian legal corpus, developed through coordinated collaboration between the Ministry of Justice, parliamentary drafting services, language authorities, and academic institutions, should be treated as an urgent component of Ukraine's broader European integration strategy.

References

1. European Council. (2024). *Ukraine – EU accession process*. Council of the EU. Retrieved May 2026, from <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/ukraine/>
2. EU Neighbours East. (2023). *Harmonisation of EU and Ukrainian legislation: a few key facts*. EU Neighbours East. <https://euneighbourseast.eu/young-european-ambassadors/blog/harmonisation-of-eu-and-ukrainian-legislation-a-few-key-facts-that-youth-should-know/>
3. Lin, X., Afzaal, M., & Aldayel, H. S. (2023). Syntactic complexity in legal translated texts and the use of plain English: a corpus-based study. *Humanities and Social Sciences Communications*, 10(1), Article 17. <https://doi.org/10.1057/s41599-022-01485-x>
4. Robertson, C. D., & Mac Aodha, M. (2023). Legal terminology of the European

Union. In Ł. Biel & H. J. Kockaert (Eds.), *Handbook of Terminology: Volume 3. Legal Terminology* (pp. 244–270). John Benjamins.
<https://doi.org/10.1075/hot.3.leg2>

THE IMPACT OF EUROPEAN INTEGRATION ON THE DEVELOPMENT OF LEGAL LANGUAGE IN UKRAINE

Daria Kharchuk

*Bachelor's Student, Educational and Scientific Institute of Law,
State Tax University
Irpın, Ukraine*

Scientific supervisor: Viktoriia Mykolaits

*Doctor of Law Sciences, Professor,
Head of the Legal Linguistics Department,
Educational and Scientific Institute of Law,
State Tax University
Irpın, Ukraine*

The European integration of Ukraine is a complex and multidimensional process that encompasses not only political and legal transformations but also profound changes in the linguistic expression of law. In this context, legal language is not merely a means of communication but a fundamental instrument of the legal system, as it is through language that legal norms are formulated, consolidated, and interpreted [1].

In contemporary Ukrainian legal scholarship, issues of legal language have been explored in the works of P. Rabinovych, O. Skakun, M. Koziubra, N. Onishchenko, and other scholars, who emphasize that the quality of law directly depends on the precision and clarity of legal wording[1;4]. In the European context, similar approaches are reflected in the works of EU law scholars such as Koen Lenaerts and René Schütze, who highlight the multilingual nature of EU law and the complexity of ensuring consistent legal interpretation across different language versions of legal acts.[2].

Ukraine's European integration requires the harmonization of national legal language with the terminological system of EU law (the *acquis communautaire*). This

involves not only the translation of legislation but also the deep conceptual adaptation of legal categories. The key challenge lies in the fact that the legal systems of Ukraine and the European Union are grounded in different legal traditions — the continental (Romano-Germanic) tradition and a mixed legal system — which complicates the achievement of full terminological equivalence [3].

One of the main problems is the absence of a unified system of legal terminology aligned with European standards. In legislative and law-enforcement practice, different translations of the same legal concepts are often used, which creates a risk of inconsistent interpretation of legal norms. For instance, concepts that have precise meanings in EU law are sometimes rendered through descriptive or literal translations in Ukrainian practice, which reduces legal certainty.

Another significant issue concerns the translation and implementation of European Union legal acts. As noted in research on legal translation, including the works of A. Koval and L. Lytvyn, legal translation cannot be understood as a purely linguistic process, as it requires consideration of legal context, functional meaning of norms, and their systemic position within the legal order [3;5]. In Ukraine, however, a unified methodological approach to legal translation is still lacking, which results in fragmented and inconsistent terminology.

A further gap is the insufficient development of legal linguistics as an interdisciplinary field. Despite existing academic research, this area lacks strong institutional support, and cooperation between legal scholars and linguists remains limited. This hinders the establishment of unified standards for legal drafting consistent with European legal culture [1;4].

In addition, there remains a persistent gap between academic research and legislative practice. Linguistic criteria of legal quality are not always taken into account in the law-making process, which leads to overly complex sentence structures, terminological ambiguity, and reduced accessibility of law for its users.

At the same time, European integration acts as a powerful driver for the modernization of legal language in Ukraine. It promotes the implementation of key

principles such as clarity, predictability, and accessibility of legal norms, which are fundamental in EU law. Gradually, a new approach to legal drafting is emerging, focused on terminology standardization, simplification of complex constructions, and improvement of the overall quality of legal texts [3].

Digitalization and the development of electronic legal databases also contribute to terminological harmonization and ensure access to up-to-date EU legal acts. This creates favorable conditions for the systematic development of legal language and its integration into the European legal space.

Thus, the impact of European integration on the development of legal language in Ukraine is profound and systemic. It is manifested in the gradual transformation of legal terminology, the improvement of legislative drafting standards, and the increasing demands for the quality of normative legal acts. At the same time, this process is accompanied by several challenges, including the lack of a unified terminological system, difficulties in translating EU legal concepts, and the underdevelopment of legal linguistics as a scientific discipline.

Overcoming these challenges requires a comprehensive approach, including the development of interdisciplinary research, the unification of legal terminology, the implementation of standardized drafting techniques, and deeper integration of Ukraine's legal system into the European legal space. In this sense, legal language is not merely a technical instrument but a key factor in the successful European integration of Ukraine [5].

References

1. Koziubra M. I. General Theory of Law. Kyiv: Vaite, 2015. 392 p.
2. Lenaerts K., Maselis I., Gutman K. EU Procedural Law. Oxford: Oxford University Press, 2014. 640 p.
3. Schütze R. European Union Law. Cambridge: Cambridge University Press, 2018. 480 p.
4. Rabinovych P. M. Fundamentals of the General Theory of Law and State. Kyiv: Atika, 2012. 224 p.

5. European Commission. *Acquis Communautaire and Its Implementation in Candidate Countries*. Brussels: European Commission, 2022. 85 p.

AUTOMATED LINGUISTIC EXPERT ANALYSIS OF DRAFT LAWS: EU EXPERIENCE AND PROSPECTS FOR UKRAINE

Olha Khmyzova

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Legal Linguistics Department
Educational and Scientific Institute of Law
State Tax University
Irpın, Ukraine*

The gap between what a legislative provision says and what it means can be surprisingly wide. Terminological inconsistency, syntactic ambiguity, and ill-defined deontic operators are not exotic drafting failures; they are routine, and their consequences are tangible. Courts struggle to apply unclear norms, legal certainty erodes, and – in the context of EU accession – imprecise provisions risk being flagged as non-conforming during the European Commission’s screening reviews.

The conventional response has been editorial: more reviewers, additional revision rounds, tighter internal style guides. This approach, however, does not scale. Contemporary parliaments produce normative acts at a pace that no editorial team can rigorously check in full, and the volume of EU-related transposition work compounds that pressure considerably. Automated linguistic expert analysis – grounded in NLP, corpus methods, and structured document standards – represents one principled answer to this problem, and one that several EU member states have already begun to deploy.

This paper examines automated linguistic expert analysis as a quality-control instrument for legislative drafting. It surveys computational tools and natural language processing (NLP) methodologies deployed by EU institutions and considers the conditions under which comparable systems could be integrated into the Ukrainian legislative process, with particular attention to the requirements arising from Ukraine’s

EU accession commitments.

Ukraine was granted EU candidate status in June 2022 – a recognition that carried genuine political weight and simultaneously set in motion an extensive programme of legislative reform. When accession negotiations formally opened in June 2024, it was already apparent that alignment with the *acquis communautaire* would be the defining task of Ukrainian lawmaking for years to come. The *acquis* encompasses well over 100,000 acts. Transposing them requires not only substantive legal reform but a thoroughgoing change in how Ukrainian statutory language is written, structured, and reviewed.

Terminological consistency is a particular vulnerability. A transposition act that employs different Ukrainian equivalents for the same EU legal concept across its provisions – or renders a key term differently from the way it appears in related earlier legislation – may be formally enacted yet functionally non-compliant. The European Commission's 2022 Opinion on Ukraine's membership application identified the strengthening of institutional capacity for legislative drafting as one of seven priority reform areas. Automated linguistic review tools address precisely that requirement.

The scale of the challenge is not merely technical. The transition demands not only new software but a conceptual reorientation: legislative quality must come to be understood as a European legal obligation, not an administrative convenience. Automated tools, in this context, serve a dual function – they catch errors and, by making quality criteria explicit and machine-checkable, they make those criteria visible and actionable for drafters who may be encountering EU-standard requirements for the first time.

The most widely discussed EU instrument in this space is LEOS – Legislation Editing Open Software – developed under the Interoperable Europe initiative and funded through the Digital Europe Programme. Rather than treating legislative texts as ordinary word-processed documents, LEOS enforces structured XML authoring under the Akoma Ntoso/AKN4EU standard, integrating version control, collaborative editing, and automated checks for formatting and internal consistency from the outset.

Fitsilis and Papastylianou (2024) examined the impact of LEOS-based training on Greek public administrators drafting regulatory documents, finding that the rule-based structuring mechanisms produced measurably fewer formatting errors and markedly more consistent terminology [1]. Published under the EUPL v.1.2 open-source licence, LEOS has already been adapted for national deployment in Greece, Portugal, and Finland, which demonstrates that the system can migrate across different legislative cultures without losing its core functionality.

Structural consistency, however, addresses only part of the quality problem; the normative content of legal provisions raises distinct challenges. This is where machine learning enters the picture. Liga and Robaldo (2023) fine-tuned a GPT-3 model to classify legal provisions – distinguishing obligations from permissions and constitutive rules – in texts encoded using LegalDocML and LegalRuleML. The fine-tuned model outperformed both earlier rule-based systems and BERT-based approaches on the same classification task. The drafting-quality implication is direct: a classifier of this kind, embedded in a pre-legislative review workflow, could flag provisions where the normative intent is indeterminate before a bill reaches a parliamentary committee [2].

It is worth specifying what automated linguistic expert analysis is actually designed to check. Four criteria recur consistently in the literature and in institutional practice. First, terminological consistency: the same legal concept should be expressed by the same term throughout a given act and, where possible, across related legislation. Second, syntactic clarity: provisions that embed subordinate clauses several levels deep, or that rely on implicit antecedents, invite contradictory readings. Third, deontic explicitness: a norm that is ambiguous as to whether it imposes an obligation or merely permits a course of action is not merely a stylistic weakness – it is a legal defect. Fourth, conformity with official drafting style guides, which in the EU context are binding instruments rather than recommendations.

Robertson and Mac Aodha (2023) draw attention to a point that is easy to underestimate: in the EU multilingual legal order, terminological equivalence across language versions is not a matter of good practice but of legal obligation, enforced by

the Court of Justice through the principle of uniform interpretation [3]. For Ukraine, the consequences are concrete. Should the Ukrainian text of a transposition act employ an imprecise or inconsistent rendering of a key EU term, that divergence will eventually surface – in a court, in a Commission compliance review, or in both. Systematic automated checking, keyed to an authoritative Ukrainian terminological reference list aligned with the EU's IATE database, is the most reliable means of detecting such problems before they become justiciable ones.

Ukraine's legislative infrastructure already incorporates a digital bill registration system in the Verkhovna Rada and the Ministry of Justice's unified register of normative acts – not negligible starting points. The open-source character of LEOS [1] makes a phased national adaptation realistic even under wartime resource constraints: the software is freely available, its architecture is documented, and the experience of Greece and other adopting states furnishes a practical template.

A sensible implementation sequence would begin with XML-structured drafting templates and rule-based consistency checking, both relatively straightforward to deploy and immediately useful. The more technically demanding step – NLP-based deontic classification along the lines of Liga and Robaldo (2023) – would follow once annotated Ukrainian legal corpora and validated training data are in place. That dependency is not a reason to defer planning; it is precisely a reason to begin building those resources now.

Effective implementation will require coordination among several institutional actors whose contributions are distinct but complementary: the Verkhovna Rada Secretariat, the Ministry of Justice, the Institute of Ukrainian Language of the National Academy of Sciences, the Venice Commission, and the EU's Directorate-General for Translation. Without such coordination, the terminological reference lists and style-guide encodings that any operative NLP system requires will not materialize within any useful timeframe.

The case for automated linguistic expert analysis of Ukrainian draft legislation rests on three converging grounds: the volume of transposition work makes exclusive

reliance on manual review untenable; the EU legal order imposes terminological precision as a legal requirement rather than an aspiration; and the tools capable of delivering systematic automated review already exist and are openly available. EU experience with LEOS (Fitsilis & Papastylianou, 2024) and with NLP-based norm classification (Liga & Robaldo, 2023), taken together with the terminological framework that Robertson and Mac Aodha (2023) develop for the multilingual EU legal order, may furnish Ukraine with a set of tested and adaptable models.

References

1. Fitsilis, F., & Papastylianou, A. (2024). Training of Greek Public Administrators in Legal Knowledge Management by Using the Legislation Editing Open Software (LEOS). *Journal of the Knowledge Economy*, 15, 7927–7940. <https://doi.org/10.1007/s13132-023-01429-z>
2. Liga, D., & Robaldo, L. (2023). Fine-tuning GPT-3 for Legal Rule Classification. *Computer Law & Security Review*, 51, 105864. <https://doi.org/10.1016/j.clsr.2023.105864>
3. Robertson, C. D., & Mac Aodha, M. (2023). Legal Terminology of the European Union. In L. Biel & H. J. Kockaert (Eds.), *Handbook of Terminology: Vol.3. Legal Terminology* (pp. 244–270). John Benjamins. <https://doi.org/10.1075/hot.3.leg2>